

1 נאמר בפרשת השבוע, בפסוק המקדים לעשרת הדברות:
 2 **וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה** האמורים להלן, עשרת
 3 הדברות **לְאֹמְרָם**.² **וַיְדוּעַ דְּיוֹק** שאלה הנובעת מדיוק בלשון הכתוב
 4 שמדייק **אֲדַמּוּ"ר הַזֶּקֶן**,³ **דְּלִכְאוּרָה**, **מַלְת לְאֹמְרָא** בהקשר זה **אֵין**
 5 **לָהּ הַבְּנָה**, **וְאִינָה כְּמוֹ כָּל**
 6 **לְאֹמְרָא שְׂבַמְקָרְא** (כְּמוֹ בפסוק
 7 האמור פעמים רבות בתורה **וַיְדַבֵּר**
 8 **הוֹי אֶל מֹשֶׁה לְאֹמְרָא**),
 9 **שְׂפִירוּשׁוֹ לְאֹמְרָא לְזוּלְתוֹ** (כמו
 10 בפסוק הנזכר, פירושו שה' אומר את
 11 הדברים למשה על מנת למסור אותם
 12 לבני ישראל) **כְּפִי שְׂמַפְרָשׁ**²
 13 **רְשׁוּי בְּמַסְכַּת סוּטָה פָּרַק**
 14 **ה'**,⁴ **שְׂהַשְׂכִּינָה מְדַבְּרַת**
 15 **הַדִּיבּוּר לְמֹשֶׁה לְחִזּוֹר הוּא כְּרִי**
 16 שמשעה יחזור על הדיבור ששמע
 17 מהשכינה **וּלְאֹמְרוֹ לְיִשְׂרָאֵל**,
 18 **מָה שְׂאִין כֵּן בַּעֲשֶׂרַת הַדְּבָרֹת**
 19 **אֵי אֲפֹשֶׁר לְפָרֵשׁ כֵּן לְאֹמְרָא**
 20 שהכוונה היא למסור לזולת, **שְׂהַרִי**
 21 **כָּל יִשְׂרָאֵל שְׂמַעוּ כו'** את דבר
 22 ה' במעמד הר סיני, כלשון הכתוב
 23 שהבבית שכרת הקדוש־ברוך־הוא עם
 24 בני ישראל במעמד הר סיני הייתה **אֶת**
 25 **אֲשֶׁר יִשְׁנֹו פֹה וְאֶת אֲשֶׁר**
 26 **אֵינְנֹו פֹה כו'** בין לאלה שנכחו
 27 במעמד הר סיני בגופם ובין לאלה
 28 מהדורות הבאים שנכחו שם בנשמתם
 29 **כְּפִי דְּלִכְאוּרָה** כמובא **בְּפָרְקֵי דְּרַבִּי**
 30 **אֱלִיעֶזֶר**⁵ **שְׂכַל נִשְׁמוֹת בְּנֵי**
 31 **יִשְׂרָאֵל עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת**
 32 **הָיוּ בְּמַעְמַד הַר סִינַי**, **כְּרַתוֹ עִם**
 33 **בְּרִית עִם הַקִּבְ"ה וְקִבְּלוּ אֶת**
 34 **הַתּוֹרָה**] ואס־כן מה משמעות
 35 המילה 'לאמר' בפסוק זה?
 36 **וּמְבָאָר**, **שְׂפִירוּשׁוֹ לְאֹמְרָא הוּא**
 37 אכן לא במובן הפשוט, למסור את
 38 הדברים לאחרים, אלא **לְאֹמְרָא**
 39 **וּלְדַבְּרָא אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה**
 40 **מָה שְׂכַפְרָא נְאֻמְרָא לְמֹשֶׁה**
 41 **מְסִינֵי כו'**, כלומר, דברי ה'
 42 האמורים בתורה ניתנו לבני ישראל

בס"ד. יום ג', כ"ף שבט, אחר תפלת מנחה, ה'תש"ל
(הנחה בלתי מוגה)

1 **וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאֹמְרָם**.²
 2 **וַיְדוּעַ דְּיוֹק אֲדַמּוּ"ר הַזֶּקֶן**,³ **דְּלִכְאוּרָה**,
 3 **מַלְת לְאֹמְרָא אֵין לָהּ הַבְּנָה**, **וְאִינָה כְּמוֹ כָּל לְאֹמְרָא**
 4 **שְׂבַמְקָרְא** (כְּמוֹ **וַיְדַבֵּר הוֹי אֶל מֹשֶׁה לְאֹמְרָא**),
 5 **שְׂפִירוּשׁוֹ לְאֹמְרָא לְזוּלְתוֹ** [כְּפִי שְׂמַפְרָשׁ רְשׁוּי
 6 **בְּמַסְכַּת סוּטָה פָּרַק ה'**,⁴ **שְׂהַשְׂכִּינָה מְדַבְּרַת**
 7 **הַדִּיבּוּר לְמֹשֶׁה לְחִזּוֹר הוּא וּלְאֹמְרוֹ לְיִשְׂרָאֵל**],
 8 **מָה שְׂאִין כֵּן בַּעֲשֶׂרַת הַדְּבָרֹת אֵי אֲפֹשֶׁר לְפָרֵשׁ**
 9 **כֵּן, שְׂהַרִי כָּל יִשְׂרָאֵל שְׂמַעוּ כו'**, **אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנֹו**
 10 **פֹה וְאֶת אֲשֶׁר אֵינְנֹו פֹה כו'** [כְּפִי דְּלִכְאוּרָה בְּפָרְקֵי
 11 **דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר**⁵ **שְׂכַל נִשְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד סוֹף**
 12 **כָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ בְּמַעְמַד הַר סִינַי**, **כְּרַתוֹ בְּרִית עִם**
 13 **הַקִּבְ"ה וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה**]. **וּמְבָאָר**, **שְׂפִירוּשׁוֹ**
 14 **לְאֹמְרָא הוּא**, **לְאֹמְרָא וּלְדַבְּרָא אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה**
 15 **מָה שְׂכַפְרָא נְאֻמְרָא לְמֹשֶׁה מְסִינֵי כו'**, **וְכַתּוּב זֶה נִיפְתָן**
 16 **לְיִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת הַלְכָה הַיּוֹצֵאת מִפִּיָּהּ דְּבַר ה'**
 17 **מֹשֶׁה שְׂנַאֲמָרָה לְמֹשֶׁה מְסִינֵי כו'**. **וְהִינְנוּ**,
 18 **שְׂהַקְבָ"ה נִתַּן אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹפְן שְׂאַחַר**
 19 **כֵּן יְהִיָּה "לְאֹמְרָא"**, **שְׂעַל יְדֵי זֶה שְׂכַל אֶחָד וְאֶחָד**
 20 **מִיִּשְׂרָאֵל לּוֹמֵד תּוֹרָה בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן**, **הַרִי**
 21 **הוּא פּוֹעֵל שְׂהַקְבָ"ה חוּזֵר וְאוֹמֵר תּוֹרָה כְּנִתְיַנְתָּה**
 22 **בְּמַעְמַד הַר סִינַי**, **וּבְלִשׁוֹן חַז"ל**⁶ **כָּל הַקְּוֹרָא**
 23 **וְשׁוֹנָה הַקִּבְ"ה קוֹרָא וְשׁוֹנָה כְּנִגְדּוֹ**.
 24 **וּמִמְשִׁיף בְּכַתּוּב**,⁷ **אֲנֹכִי הוֹי אֱלֹקִיךָ וְגו'.**
 25 **וַיְדוּעַ הַדִּיוֹק בְּזוֹה**,⁸ **דְּלִכְאוּרָה אֵינּוּ מוּבָן, אֵיף**
 26 **שְׂיִיף עָלֵינוּ יְתַבְּרַף לּוֹמְרָא שְׂבָא לְהַגִּיד שְׂאַנְכִי הוּא הוֹי**
 27 **אֱלֹקִיךָ**, כלומר, משמעות הכתוב היא שהקדוש־ברוך־הוא אומר לבני ישראל, 'אנכי הוא ה' אלוקיך' וכאילו נאמר 'אנכי הידוע ומוכר לכם הוא ה' אלוקיך. ונשאלת השאלה, דָּוָה לָא שְׂיִיף כִּי אַם בְּאֲדָם שְׂהוּא בְּעַל גּוֹף וְצִיּוֹר וְתַמּוּנָה יְדוּעַ כו' רק לגבי אדם גשמי שיש לו גוף

43 לאומרם ולדבר אותם במובן זה שכאשר כל אחד מבני ישראל אומר ומדבר
 44 דברי תורה, הוא אומר את דבר ה', כפי שממשיך ומבאר, **וְכַתּוּב זֶה לּוֹמֵר**
 45 ולדבר דברי תורה **נִיפְתָן לְיִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת הַלְכָה הַיּוֹצֵאת מִפִּיָּהּ**
 46 הלכה שפוסקים בני ישראל בלימוד התורה למטה בעולם הזה נחשבת **דְּבַר**
 47 **ה' מֹשֶׁה שְׂנַאֲמָרָה לְמֹשֶׁה**
 48 **מְסִינֵי כו'**. **וְהִינְנוּ, שְׂהַקְבָ"ה**
 49 **נִתַּן אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל**
 50 **בְּאוֹפְן שְׂאַחַר כֵּן** לאחר שהתורה
 51 ניתנה לבני ישראל **יְהִיָּה "לְאֹמְרָא"**,
 52 **שְׂעַל יְדֵי זֶה שְׂכַל אֶחָד וְאֶחָד**
 53 **מִיִּשְׂרָאֵל לּוֹמֵד תּוֹרָה בְּכָל**
 54 **מְקוֹם וּבְכָל זְמַן**, בכל מקום
 55 בעולם וגם שנים רבות אחרי מעמד הר
 56 סיני **הַרִי הוּא הַיְהוּדִי הַלּוֹמֵד תּוֹרָה**
 57 **פּוֹעֵל** וגורם באמצעות לימוד התורה
 58 שלו **שְׂהַקְבָ"ה חוּזֵר וְאוֹמֵר**
 59 **תּוֹרָה מַחֲדָשׁ כְּנִתְיַנְתָּה בְּמַעְמַד**
 60 **הַר סִינַי**, **וּבְלִשׁוֹן חַז"ל**⁶
 61 **בְּמַדְרָשׁ כָּל יְהוּדִי**, בכל מקום ובכל
 62 זמן, **הַקְּוֹרָא וְשׁוֹנָה דְּבַרֵי תּוֹרָה**
 63 **הַקִּבְ"ה קוֹרָא וְשׁוֹנָה כְּנִגְדּוֹ**
 64 **הַקְּדוּשָׁ-בְּרוּךְ־הוּא חוּזֵר אַחֲרָיו וְכַבִּיכּוֹל**
 65 **אוֹמֵר שׁוֹב אֶת דְּבַרֵי הַתּוֹרָה שְׂהִיְהוּדִי**
 66 **קוֹרָא וְשׁוֹנָה**.
 67 **וּמִמְשִׁיף בְּכַתּוּב**,⁷ אחרי ההקדמה
 68 של 'ויבר... לאמר' **אֲנֹכִי הוֹי**
 69 **אֱלֹקִיךָ וְגו'.** **וַיְדוּעַ** בתורת
 70 החסידות **הַדִּיוֹק הַשְּׂאֵלָה בְּזוֹה**,⁸
 71 **דְּלִכְאוּרָה אֵינּוּ מוּבָן, אֵיף**
 72 **שְׂיִיף עָלֵינוּ יְתַבְּרַף לּוֹמְרָא שְׂבָא**
 73 **לְהַגִּיד שְׂאַנְכִי הוּא הוֹי**
 74 **אֱלֹקִיךָ**, כלומר, משמעות הכתוב
 75 היא שהקדוש־ברוך־הוא אומר לבני
 76 ישראל, 'אנכי הוא ה' אלוקיך' וכאילו
 77 נאמר 'אנכי הידוע ומוכר לכם הוא ה' אלוקיך. ונשאלת השאלה, דָּוָה לָא שְׂיִיף כִּי אַם בְּאֲדָם שְׂהוּא בְּעַל גּוֹף וְצִיּוֹר וְתַמּוּנָה יְדוּעַ כו' רק לגבי אדם גשמי שיש לו גוף

(1) מאמר זה הוא המשך למאמר ד"ה להבין ענין כתיבת ספר תורה דעש"ק יו"ד שבט (ספר המאמרים תש"ל ע' קכג ואילך).
 (2) פרשתנו (יתרו), כ, א. (3) תו"א פרשתנו סו, ב. אוה"ת שם ע' תתסו. (4) משנה ד (כוז, ב) - ד"ה שאין ת"ל לאמר. (5) פרק מא. (6) תדבא"ר רפ"יח. י"ל"ש איכה רמז תתרלד. (7) פרשתנו שם, ב. (8) לקו"ת נצבים מה, סע"ב. וראה גם ד"ה כי המצוה

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

40 בתפילה), הנה אפילו מי שאינו רואה בהבריאה בגלוי את
 41 הענין דמה רבו ומה גדלו ולכן איננו מסוגל להגיע לידיעה והכרה
 42 בשם הוי, הרי גם הוא רואה את הטבע שבבריאה, ומהטבע
 43 מהתכונות שהקדוש-ברוך-הוא יוצר ומקיים ומנהל את הטבע הרי הוא
 44 האדם בא להפירה באלקים
 45 שבגימטריא הטבע¹⁴ ונמצא
 46 שגם לגבי הוי' וגם לגבי אלוהיך ניתן
 47 לבוא לידיעה והכרה. ובכללות
 48 באופן כללי הם ההכרה והידיעה
 49 בהוי' וההכרה והידיעה באלוהיך שני
 50 אופני ידיעה באלקות, אופן
 51 אחד הוא ידיעה באלקות מצד
 52 ממלא כל עלמין, האור האלוהי
 53 המוגבל והמצומצם המתלבש בעולמות
 54 ובנבראים בהתלבשות פנימית ו'ממלא'
 55 כל עולם וכל נברא לפי עניינו (כמו)
 56 הנשמה ה'ממלא' את הגוף ומתלבשת
 57 בכל נברא לפי עניינו) ואור זה
 58 ה'ממלא' בא משם אלוהים ועליו נאמר
 59 כאן אלקיך, והאופן השני הוא
 60 ההכרה באלקות ומצד סובב כל
 61 עלמין, האור האלוהי הבלייגבל
 62 שאינו מאיר בעולמות ובנבראים
 63 בהתלבשות פנימית אלא בדרך של
 64 'סובב' ומקיף' ואור זה ה'סובב' בא
 65 משם 'הוי'. מה שאין בן
 66 אנכי, שפירושו הוא כדאייתא
 67 כמובא בזהר¹⁵ שהכוונה לדרגה
 68 נעלית ביותר באלקות, למעלה מכל
 69 הדרגות שאלהן מתייחסים כל
 70 השמות, והיא בחינת אנכי מי
 71 שאנכי, דלא אתרמיז לא
 72 בשום אות ולא בשום קוץ
 73 שלא נרמו באף אחת מהאותיות וגם
 74 לא בשום 'קוץ', היינו תג שעל האות.
 75 ואם בן, איך שייך לומר שהסימן לידיע ולהכיר את הוי'
 76 אלקיך הוא אנכי, אנכי מי שאנכי ולפי זה 'אנכי' מוכר וידוע יותר
 77 מהוי' ואלוקיך, בעוד שכמבואר לעיל, אדרבה, בהוי' ואלוקיך יכולה להיות
 78 ידיעה והכרה, אבל באנכי' בכלל לא יכולה להיות ידיעה והכרה?

1 בדמות ותבנית ידועה ומוכרת אפשר לומר שאדם זה המוכר וידוע בדמות זו
 2 הוא כך וכך, אבל לא ייתכן לומר כך לגבי 'אנכי' וה' אלוהיך, כפי שממשיך
 3 ומבאר את השאלה. להנה, משמעות הלשון אנכי הוי' אלקיך
 4 הוא, ש'אנכי' הוא סימן היכר על הוי' אלקיך, וכיין
 5 שיודעים ומכירים מי הוא
 6 אנכי, אזי יודעים גם מי הוא
 7 הוי' אלקיך. ולכאורה, הרי
 8 אדרבה, לכאורה ההיפך הוא הנכון
 9 שדווקא לגבי ה' ואלוקיך אפשר
 10 להתייחס כדבר מוכר וידוע ולא לגבי
 11 'אנכי' דבשלמא, הדבר היה מובן
 12 ומתקבל בנוגע לשם הוי', שהוא
 13 מלשון מהוה⁹, היינו מהוה
 14 ומקיים את הבריאה וכולים לידיע
 15 ולהכיר אותו מצד הבריאה
 16 שלו ומתוך התכונות בבריאה אפשר
 17 לקבל מושג וידיעה בברוא, וכמו
 18 שכתב הרמב"ם בהלכות
 19 יסודי התורה¹⁰ (ב'ספר המדע',
 20 הראשון מארבע עשרה ספרי משנה
 21 תורה, היר החוקה), לגבי מצוות אהבת
 22 ה' ויראת ה' היא ה' היא ה' ה' ה'
 23 לאהבתו ויראתו, בשעה
 24 שיתבונן האדם במעשיו
 25 וברואיו כו' שהקדוש-ברוך-הוא
 26 עשה וברא [כמו שנגמר בתהלים
 27 מה רבו מעשיך¹¹ ומה גדלו
 28 מעשיך¹²] ויראה מהם מתוך
 29 המעשים והברואים חכמתו כו'
 30 לידיע השם כו'. ועל אחת
 31 כפה וכמה הענין דאלקיך,
 32 שאם ניתן לקבל ידיעה והכרה בהוי'
 33 קל-יחומר שניתן להגיע לידיעה והכרה
 34 באלוקיך שאלקים הוא מלשון
 35 כח ויכולת, שממנו מהקדוש-
 36 ברוך-הוא כפי שהוא מתלבש בשם 'אלוקים' נמצאים בעולם כל
 37 הפחות והיכולות שבעולם והוא המקור לכולם (כדאייתא כמובא
 38 בטור ושולחן ערוך¹³ והובא בשולחן ערוך אדמו"ר
 39 תזקן¹³ לגבי הכוונה שצריך לכוין כשמזכירים את השם 'אלוקים'

הזאת דש"פ נצו"י (ספר המאמרים תש"ל ע' שע ואילך). (9) פרדס שער א (עשר ולא תשע) פ"ט. תניא שעהיוה"א רפ"ד.
 וראה זהר ח"ג רנו, סע"ב (ברע"מ). גינת אגוז (להר"י גיקטליא) חלק הראשון שער ההוי' (ד, א ואילך). הובא בשל"ה
 בהקדמה ד, ב ואילך). מו"נ ח"א פס"א. טוש"ע או"ח סימן ה. ועוד. (10) רפ"ב. (11) תהלים קד, כד. (12) שם צב, ו. (13) או"ח
 סימן ה. (14) פרדס שער יב (שער הגתיבות) פ"ב. ראשית חכמה שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). של"ה פט, א.
 קפט, א. שת, ב. תניא שעהיוה"א רפ"ו. לקו"ת פ' ראה כב, סע"ב ואילך. (15) ח"ג רנו, ב. וראה לקו"ת פינחס פ, סע"ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וממשיף בפתוב⁷, אשר הוצאתיך מארץ מצרים. וכבר
 2 הקשו על זה חוקרי ישראל¹⁶, ובהם רבי אברהם אבן עזרא ורבי
 3 יהודה הלוי בספר הכוזבי שלכאורה במקום לומר 'אשר הוצאתיך מארץ
 4 מצרים' הנה ליה למימר היה לו לומר ענין שהוא גדול ונעלה יותר,
 5 אשר בראתי שמים וארץ,
 6 שזהו ענין של בריאה מאין
 7 לא-דבר ליש ומציאות והיא חידוש
 8 גדול יותר מציאת מצרים שלא הייתה
 9 קשורה בהתהוות יש מאין. ובפ'רט
 10 על פי המבואר בארובה
 11 באגרת הקודש¹⁷ שבספר התניא,
 12 שהתהוות יש מציאות מוחשית
 13 מאין ואפס המוחלט המופשט
 14 ונעלה לגמרי מכל גדר המציאות היא
 15 דוקא ממהותו ועצמותו של
 16 המאציל הבורא ברוב הוא ולא
 17 מהארה מועטת ממנו שמציאותו
 18 של הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, מהות
 19 ועצמות האלוקות, הוא מעצמותו
 20 ואינו עלול ואינו בא כתוצאה
 21 מאיזה עילה וסיבה שקדמה לו
 22 חס ושלום, ולא ייתכן לומר לגבי
 23 העצמות של האלוקות שיש משהו
 24 שקדם לו וברא אותו אלא מציאותו
 25 מעצמותו ולכן הוא לבדו רק
 26 הקדוש-ברוך-הוא בעצמו (ולא שום
 27 ענין ודרגה אחרת באלוקות מלבד
 28 עצמות האלוקות עצמה) בכחו
 29 ויכלתו לברוא יש מאין ואפס
 30 המוחלט ממש כו', ואם כן,
 31 גדול יותר הצורך להבין
 32 ולהסביר מהו הטעם
 33 שתמורת לומר אשר בראתי
 34 שמים וארץ שהוא החידוש הגדול
 35 של בריאת יש מאין, נאמר אשר
 36 הוצאתיך מארץ מצרים שאינו
 37 חידוש גדול עד כדי כך?
 38 (ב) יויבן המענה לשאלות האמורות
 39 בהקדים ענין נוסף חידוש
 40 ביאור, פנוגע לשלשת
 41 הענינים האמורים דאנכי הני'
 42 אלקיך. דהנה נתבאר לעיל

ש'אנכי היינו אנכי מי שאנכי כו' האלוקות שלמעלה מכל שם. אף
 מציינו ענין נוסף בפירוש אנכי, כדאיתא כמובא בגמרא
 במסכת שבת¹⁸, מנין ללשון נוטריקון דרשת ופירוש מילים
 בראשי תיבות מן התורה כו' אנכי נוטריקון (ראשי תבות) אָנָא
 נפְשִׁי כְתִיבִית יְהִיבִית. אני (את)
 עצמי כתבתי נתתי (כלומר, הקדוש-
 ברוך-הוא כתב ונתן את עצמו, כביכול,
 בתורה) וְהָרִי עֲנֵן הַכְּתִיבָה
 (פְּתִיבִית) שהקדוש-ברוך-הוא מגלה
 את עצמו במילים כתובות ואחר כך
 גם הַנְּתִיבָה של המילים הכתובות
 הללו לְמִטָּה (יְהִיבִית), הוא
 צמצום גדול ביותר לגבי
 בחינת אנכי מי שאנכי דלא
 אתרמיז בשום אות וקוץ,
 שיומשך משם מדרגה כל כך
 נעלית שלמעלה מכל השמות ואפילו
 לא נרמות בשום צורה של רמז ענין
 הכתיבה והנתיבה לְמִטָּה שהיא
 התלבשות בדברים גשמיים בעולם הזה
 והדבר יכול להיות רק על ידי צמצום
 גדול ביותר של 'אנכי מי שאנכי' שיאיר
 בהארה מועטת בלבד.

ועל פי זה נמצא, שמצד
 פירוש הַיְהִיבִית ש'אנכי היינו בחינת
 'אנכי מי שאנכי', הנה בחינת
 אנכי היא למעלה באין ערוף
 לאין שיעור, ללא כל יחס והשוואה
 מבחינת הַיְהִיבִית אלקיך שהם שמות
 של דרגות האלוקות ששייך בהן השגה
 והכרה, כמבואר לעיל ואילו מצד
 פירוש הגמרא שאנכי ראשי
 תיבות אָנָא נפְשִׁי כְתִיבִית
 יְהִיבִית ומדובר על 'אנכי' כפי שירד
 וצמצם את עצמו להתלבש במילים
 כתובות, הרי זה לְמִטָּה לא רק
 מבחינת 'אנכי מי שאנכי' ולא למטה
 רק מבחינת הוי' אלא אפילו למטה
 מבחינת אלקיך, כי, אלקים
 הוא רק בגימטריא הטבע אבל
 מובן שהוא נעלה מהטבע, ואפילו
 כפי שהוא יורד ומתלבש בטבע

(16) ראה ראב"ע יתרו כ, א. כוזרי מאמר א' סכ"ה. וראה אוה"ת פרשתנו (יתרו) ע' תתקנ ואילך. ע' תתקה. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' תא. ספר המאמרים עטר"ת ע' שס ואילך. ה'ש"ת ע' 20. תש"ז ע' 208. 17) ס"כ (קל, ריש ע"ב). 18) קה, א (ע"פ גירסת העין יעקב).

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

42 זה היא למטה מבחינת הנוי, ועל אחת פמה וכמה שהיא למטה
 43 שלא בערך לגבי אנכי מי שאנכי דלא אתרמיז כו' שהיא
 44 בחינת 'אנכי' כפי שהיא למעלה מכל השמות, כמבואר לעיל.
 45 ג) והביאור בזה בקצרה, ובהמשך למה שנתבאר לעיל
 46 בדבור המתחיל במאמר הפותח
 47 במילים להבין ענין פתיבת ספר
 48 תורה²² שנאמר בערב שבת קודש
 49 יו"ד שבט (בעת 'סיום ספר תורה
 50 לקבלת פני משיח'), שפתיבת ספר
 51 תורה על ידי משה רבינו
 52 (שהוא הראשון שכתב ספר
 53 תורה, כמבואר בתורה
 54 שכתב ובארוכה בתורה
 55 שבעל פה) הוא על דרך²³
 56 מה שנאמר²⁴ בתורה אודות
 57 המסעות והחניות של בני ישראל
 58 בדרכם מיציאת מצרים ויכתוב
 59 משה את מוצאיהם
 60 למסעיהם שעל פי הפנימיות
 61 הכונה להשפעה מלמעלה למטה
 62 (ועל ידי זה נפעל אחר כך
 63 ואלה מסעיהם למוצאיהם
 64 התעלות מלמטה למעלה), והיינו,
 65 שמשנה רבינו המשיך והביא
 66 לידי גילוי את בחינת מוצאיהם,
 67 מוצא ומקור ושרש הנשמות,
 68 כפי שמוש'רות הנשמות
 69 באלוקות למעלה מעלה ביותר,
 70 עד לבחינת העצמות של
 71 האלוקות. וענין נעלה זה המשיך
 72 משה רבינו למטה באופן של
 73 פתיחה היינו שנמשך עד למציאות
 74 הגשמית, ויכתוב משה גו' את
 75 דברי התורה בספר תורה, שזהו
 76 ענין פתיבת התורה, פי,
 77 התורה ענינה תורת אמת²⁵,
 78 ונדוע²⁶ שתיקון ואמת הוא
 79 אחד משלש עשרה מדות
 80 הרחמים האמורות בתורה (ה', ה'
 81 א"ל רחום וחנון, אך אפיים ורב חסד
 82 ואמת, נוצר חסד לאלפים נושא עון ופסע וחטאה ונקמה") הנקראות בתורת

1 שהיא ירידה של האלוקות להתלבש במציאות הגשמית, הרי זה באופן
 2 של כח ויכולת ואלוקים' שולט על הטבע, ואילו הענין דיהבית
 3 (חלק מהראשי תיבות דאנכי) קאי מכון על התורה כפי
 4 שניתנת למטה באופן שהמקבל את התורה כפי שירדה למטה הוא
 5 בעל הבית על התורה,
 6 שנעשית שלו¹⁹ (כפי שדרשו
 7 חכמינו ז"ל על הכתוב 'בתורת ה'
 8 חפצו ובתורתו יהגה יומם וילילה'
 9 שבתהילה התורה נקראת תורת ה'
 10 ואחרי שהארם עוסק בתורה היא
 11 נקראת 'תורתו' שלו), והיינו, כפי
 12 שהתורה היא מצד המקבל,
 13 היהודי המקבל את התורה שמקבל
 14 ענין שהוא בערכו, וזאת כאשר
 15 ערכו עדיין נחות בהיותו במעמדו
 16 ומצבו קודם קבלת התורה
 17 (שהרי רק על ידי ה'יהבית'
 18 הנתינה מצד הקדוש-ברוך-הוא, נותן
 19 התורה, נעשה היהודי מקבל
 20 התורה), שלכן בגלל שהתורה
 21 ירדה כל כך למטה צריך להרגיש
 22 שגם אפילו בהיותה למטה,
 23 הרי זה באופן דהלוא כה
 24 דברי כאש²⁰, מה אש אינו
 25 מקבל טומאה אף דברי תורה
 26 אינן מקבלים טומאה²¹ וגם
 27 הטמא שיש דברים שבקדושה אסור
 28 לו לעשות, מותר לו ללמוד תורה
 29 (ובלשון הגמרא: "תניא ר' יהודה בן
 30 בתירא היה אומר אין דברי תורה
 31 מקבלין טומאה, מעשה בתלמיד אחד
 32 שהיה מגמגם למעלה מרכי יהודה בן
 33 בתירא, אמר ליה בני פתח פיך ויאירו
 34 דבריך שאין דברי תורה מקבלין
 35 טומאה שנאמר הלא כה דברי כאש
 36 נאום ה', מה אש אינו מקבל טומאה
 37 אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה").
 38 ואם כן, הרי זה בחינת 'אנכי' לפי
 39 פירוש הגמרא (ראשי תיבות אנה נפשי
 40 כתבית יהבית) למטה אפילו
 41 מבחינת אלקיך, ועל אחת פמה וכמה שביחנת 'אנכי' לפי פירוש

(19) ראה קידושין לב, סע"א ואילך. ע"ז יט, א. 20) ירמ"י כג, כט. 21) ברכות כב, א. 22) שבהערה 1. 23) ראה אוה"ת וילך ע' א'תנז. 24) מסעי לג, ב. וראה לקו"ת מסעי צב, א. שם, ד. צג, ד. צו, א. אוה"ת מסעי ע' א'שנב. 25) מלאכי ב, ו. ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. 26) ראה זהר ח"ג קלא, א"ב. שם קלג, סע"ב ואילך. עץ חיים שער יג (שער א"א) פ"ט. דרושים שבהערה 24.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

44 למעלה 'מוצאיהם' למטה 'מסעיהם' נַעֲשֶׂה בסופו של דבר הַעֲנִין דְּוֹאֵלָה
 45 מִסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם, התעלות של הנשמה מ'מסעיהם' למטה
 46 ל'מוצאיהם', השורש והמקור, למעלה וְהֵינּוּ, שְׁהִירִידָה דְּמוֹצְאֵיהֶם
 47 לְמִסְעֵיהֶם הִיא צוּרָף עֲלֶיהָ, שְׁעוֹלָה הנשמה מתוך הירידה ועל ידי
 48 הירידה לְמַקּוֹרָה וְשִׁרְשָׁה כְּפִי
 49 שְׁמוֹשְׁרֵשֶׁת בְּעֲצָמוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהַעֲלִייה הִיא עַד כִּי כֵךְ שֶׁנִּשְׁמַת
 50 כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שְׁהִיא כֵךְ נִשְׁמָה של כל יהודי חֵלֶק
 51 אֶלְקָה מִמַּעַל מִמַּשׁ³¹, נַעֲשִׂית
 52 חַד דְּבַר אֶחָד מִמַּשׁ עִם עֲצָמוֹתוֹ
 53 יִתְבָּרֵךְ.
 54 וְגַם עֲנִין זֶה של עליית הנשמה עד
 55 לַהֲתַאֲחֻדוֹת עִם עֲצָמוֹת הָאֱלוּקוֹת
 56 קָשׁוּר עִם הַתּוֹרָה, שְׁהִרִי עַל
 57 יְדֵי הַתּוֹרָה נַעֲשִׂית
 58 הַהֲתַקְשְׁרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 59 בְּקוֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא, הַקְרוֹשׁ-
 60 בִּירוֹן-הוּא בְּעַצְמוֹ כְּדֹאֵימָא כְּמוֹב
 61 בְּזִהְרָ³² תֵּלֶת בְּרִגִין אֵינּוּן
 62 יִשְׂרָאֵל אֲוִרֵימָא וְקוֹדֶשׁא
 63 בְּרִיף הוּא, שְׁלוֹשׁ דְּרֻגוֹת הֵן יִשְׂרָאֵל
 64 הַתּוֹרָה וְהַקְרוֹשׁ-בִּירוֹן-הוּא וְכִלְהוּ
 65 בְּרֻגָא עַל בְּרֻגָא סְתִים וְגַלְיָא,
 66 וְכוּלֵן דְּרֻגָה עַל דְּרֻגָה סְתִים (נַעֲלֵם,
 67 נִסְתָּר) וְגַלְיָא, כְּלוּמַר, כִּלְכֵּל אֶחָד
 68 מֵהַשְׁלוּשָׁה יֵשׁ 'סְתִים' שְׁבוּ וְגַלְיָא
 69 שְׁבוּ וְהֵינּוּ, שְׁגַלְיָא וְסְתִים
 70 דִּישְׂרָאֵל מִתְקַשְׂרִים עַל יְדֵי
 71 גַלְיָא וְסְתִים שְׁבַתּוֹרָה עִם
 72 גַלְיָא וְסְתִים דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיף
 73 הוּא וְנִמְצָא שְׁעַל יְדֵי הַתּוֹרָה שִׁישׁ
 74 כְּהֵם גַּם 'גַּלְיָא' (חֵלֶק הַגְּלוּי שְׁבַתּוֹרָה,
 75 הַחֲלֻמוֹד וְהַהֲלַכָּה) וְחֵלֶק הַסְתִים'
 76 שְׁבַתּוֹרָה (פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה) יֵשׁ
 77 הַתְּקַשְׁרוֹת וְהַתַּאֲחֻדוֹת שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 78 הֵן בְּגַלְיָא שֶׁל הָאֱלוּקוֹת וְהֵן בְּסְתִים'
 79 (הַעֲצֵם וְהַפְּנִימִיּוֹת) שֶׁל הָאֱלוּקוֹת, וְכִפִּי
 80 שִׁיתְבָּאָר עוֹד לְהֵלֵן.
 81 (ד) וְהַעֲנִין בְּזֶה, דְּהֵנָּה,
 82 הִירִידָה דְּמוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם, דְּקֹאֵי הַמְּכוֹנֶת עַל יְרִידַת
 83 הַנְּשָׁמָה מִמוֹצְאֵיהֶם, שׁוֹרֵשׁ וּמְקוֹר הַנְּשָׁמָה, לְמִסְעֵיהֶם מְדֻרְגָה לְדֻרְגָה עַד
 84 לְבִירָא עֵמִיקְתָּא³⁰ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה לְהִירִידָה מְשׁוֹרְשָׁה הַעֲלִיּוֹן

1 הסוד 'תיקונים' שְׁנִמְשָׁכִים הַתִּיקוּנִים הֵם י"ג מִיּוֹדוֹת הַרַחֲמִים מְרַצוֹן
 2 הַעֲלִיּוֹן בְּרוּף הוּא, וְשֵׁם גּוֹפָא בְּרַצוֹן עֲצָמוֹ הִרִי זֶה בְּחֵלֶק
 3 הַפְּנִים הַפְּנִים מְשַׁעְרוֹת, שְׁבוּ בְּחֵלֶק זֶה שֶׁל הַפְּנִים יִשְׁנוּ הַגִּילּוּי
 4 דְּחֻכְמַת אָדָם תָּאִיר פְּנֵיו²⁷ כְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב בְּקוּהֶלֶת (מָה שְׁאִין בֵּן
 5 כְּפִי שְׁנִמְשָׁף עֲנִין הַרַצוֹן לְכוּא
 6 לְיַדֵי גִילּוּי בְּפָנִים עַל יְדֵי שְׁעָרוֹת,
 7 הֵינּוּ בְּהַמְשָׁכָה מְצוּמְצָמַת כְּמוֹ
 8 הַשְׁעָרוֹת שִׁישׁ בְּהֵן רַק חִיּוֹת מוֹעֲטַת
 9 שְׂאָז אֵין הַתּוֹרָה יוֹרֶדֶת וּמִתְגַּלֶּית
 10 לְאָדָם מְעַצְמָה אֲלֵא צְרִיף הַלּוּמֵד
 11 שְׁהִיָּה לוֹ מְצִידוֹ כְּפִי מוֹכֵן
 12 לְקַבֵּל אֶת עֲנִין הַשְּׁכָל), וְעֲנִין
 13 זֶה שְׁמַצֵּד עֲצָמוֹ הוּא נַעֲלָה בִּיּוֹתוֹ
 14 הַמְשִׁיף מִשָּׁה וְגִילָה וְנָתַן אוֹתוֹ
 15 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בְּאֹפֶן שֶׁל
 16 כְּתִיבָה, בְּדִיו גְּשֵׁמֵי הַכְּתוּב עַל
 17 קֶלֶף גְּשָׁמִי, וְיִתִּירָה מִזֶּה, גַּם
 18 בְּאֹפֶן שֶׁל חֲתִימָה (כְּפִי
 19 שְׁגִילָה רְבִי מֵאִיר, שְׁמֵאִיר
 20 עֵינֵי חֲכָמִים בְּהִלְכָה²⁸,
 21 שְׁוֹכְתֵב לְדַעַת רְבִי מֵאִיר הַכְּתוּב
 22 בְּתוֹרָה אוֹרוֹת כְּתִיבַת גִּט וְכַתֵּב לֵה' לֵא
 23 מִלְמַד שֶׁהַכְּתִיבָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת
 24 לְשִׁמְחָה, לְשֵׁם הָאֵשֶׁה הַמְּתַגַּרְשֶׁת, אֲלֵא
 25 הוּא עֲנִין וְחֲתָם²⁹ וְהַכְּתוּב מְדַבֵּר
 26 עַל חֲתִימַת הָעֵדִים), שְׂאָז כֹּאשֶׁר
 27 הִדְבֵּר לֵא רַק כְּתוּב אֲלֵא גַם חֲתוּם לֵא
 28 שְׁיִיף שְׁהִיָּה בְּזֶה עֲנִין שֶׁל
 29 שִׁינוּי, אֲפִילוֹ מְצִיד הַעֲנִינִים
 30 וְהַפְּרָטִים הַגִּילּוּיִם שְׁבַתּוֹה
 31 וְכוּדָאֵי שְׁבַעֲסָם וּבְפְנִימִיּוֹת הַרְבִּירִים לֵא
 32 יִיתְכֵן שִׁינוּי.
 33 וְזֶהוּ גַּם הַעֲנִין דְּמוֹצְאֵיהֶם
 34 לְמִסְעֵיהֶם, שְׁכֹאמוֹר נִכְתָּב עַל יְדֵי
 35 מִשָּׁה רְבִינוּ וְגַם כּוּ נִפְעַל עֲנִין
 36 הַהַמְשָׁכָה מִלְּמַעֲלָה לְמַטָּה עַל יְדֵי
 37 הַכְּתִיבָה דְּקֹאֵי שֶׁהַכּוֹנֵנָה הִיא עַל
 38 יְרִידַת הַנְּשָׁמָה לְמַטָּה, שְׁזֶהוּ
 39 הַמְּסַע הַאֲחֻרָון שֶׁל הַנְּשָׁמָה
 40 מִמְּקוֹרָה וְשׁוֹרְשָׁה הַעֲלִיּוֹן שְׁנִמְשָׁל
 41 לְאִיגָרָא רַמְחָ, גַּם גְּבוּהָ, עַד לְמַטָּה בִּיּוֹתוֹ, בְּגוּף גְּשָׁמִי בְּעוֹלָם הַזֶּה הַנִּמְשָׁל
 42 לְבִירָא עֵמִיקְתָּא³⁰ בּוֹר עֲמוּק.
 43 וְעַל יְדֵי זֶה עַל יְדֵי הִירִידָה הַגְּדוּלָה הַזֶּה שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹרֶדֶת מְשׁוֹרְשָׁה הַעֲלִיּוֹן

(27) קהלת ח, א. (28) עירובין יג, ב. (29) ראה גיטין כא, ב. כג, א (ובפרש"י שם ד"ה לאו מילתא היא דאמרי). וראה פרש"י שם ג, ריש ע"ב ד"ה חתימה. (30) לשון חז"ל - חגיגה ה, ב. (31) תניא רפ"ב. (32) ח"ג עג, א.

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בדבר שהוא ראה כמו עיניו ועד שיתעצם האדם עם הכרה זו היא
 2 תתאחד עמו עד שתהיה חלק בלתי נפרד מעצם מהותו (במבואר
 3 פתניא³⁵ לגבי מעלת לימוד התורה שבוה שכל האדם מתחבר ומתאחד עם
 4 רצונו והכמתו של הקדוש-ברוך-הוא בנוגע להבנת השכל, שזהו
 5 החיבור בין השכל לדבר הנלמד
 6 ומושכל שאותו האדם מבין ומשכל
 7 הוא יחוד התחברות והתאחדות
 8 נפלא, ובלשון התניא, יחוד מכל צד
 9 ופינה שאין יחוד פמוהו כו' **אבל**
 10 בחיבור של דברים גשמיים). **אבל**
 11 קודם לזה, קודם העבודה של
 12 ההתבוננות העצומה להחזיר בעצמו
 13 את ההכרה הזו, הרי הוא האדם
 14 שהנשמה התלבשה בו "יש"
 15 בתכלית ומלא בתחושה של ישות
 16 עצמית, כיוון שנברא באופן
 17 שמצד הרגשותו לפי התחושה
 18 שלו אין לו עילה וסיבה
 19 שקדמה לו³⁶ וכאילו אין לו, חס
 20 ושלוש, מקור שבורא ומהווה אותו
 21 [ורק לאחרי ההתבוננות כו',
 22 שהיא ביגיעה גדולה, 'התבוננות
 23 עצומה', מגיע סוף כל סוף
 24 בסיומו של מאמץ גדול להפנת
 25 האמת, שאדרבה, לא זו בלבד
 26 שהיש' הגשמי שלמטה איננו מציאות
 27 אמיתית לעצמו אלא אדרבה מציאות
 28 היש' למטה חד הוא מאוחדת
 29 לגמרי עם היש' האמיתי היינו
 30 עצמות האלוקות שאין לו עילה
 31 וסיבה שקדמה לו חס
 32 ושלום³⁷ אלא הוא קדמון ומציאותו
 33 מעצמותו]. וזהו פללות הענין
 34 דמוצאיהם למסעיהם, שהיא
 35 הירידה של הנשמה ממקורה
 36 ומוצאה למטה מטה ביותר,
 37 וכמבואר בארובה בהמשך
 38 ההילולא³⁸ מאמרי 'באתי לגבי'
 39 של יו"ד שט, יום ההילולא של הרבי
 40 הרי"צ (שנסתלק בשנת תש"י) שהירידה של הנשמה למטה היא עד
 41 כדי כף שהיא ירדה לעולם שיכול להיות בו צירוף של שקר,
 42 שזהו העולם וההסתור של העולם של העולם

1 היא ירידה גדולה ביותר, פמוכן מהמבואר בתורה אור³³
 2 לאדמו"ר הזקן ובארובה יותר בתורת חיים³⁴ לאדמו"ר האמצעי
 3 (בדבור המתחיל במאמר הפותח בפסוק להבין הטעם שגשמתנה
 4 יצירת גוף האדם משאר כל הנבראים שכל הנבראים נבראו כגוף
 5 חי, ואילו האדם נברא כגוף ללא רות
 6 חיים ואחר כך הקדוש-ברוך-הוא נתן
 7 בו נשמה), שגוף האדם אינו
 8 בערך כלל להנשמה, בשונה
 9 מחיות בעלי החיים שהיא בערך ויש
 10 לה יחס לגוף שלהם, בין הנשמה
 11 האלוקית והגוף הגשמי יש פער גדול
 12 מאוד, לאין שיעור, ובגוף זה הנחות
 13 מהנשמה באיך ערוך באה הנשמה
 14 ותנסת בתוך הגוף באופן של
 15 התלבשות, ועד לאופן של
 16 התאחדות, שנעשים הגוף
 17 והנשמה דבר אחד. ולכן בגלל
 18 שעד שבאה להתלבש בגוף גשמי
 19 הנשמה ירדה מאוד צריך האדם
 20 להתבוננות עצומה עד שיבוא
 21 לירי הכרה שיש לו לאדם עצמו
 22 עילה וסיבה שקדמה לו וכל
 23 ההתהוות והמציאות שלו הם משורש
 24 ומקור נעלה, ועד להפכה שישנו
 25 כח הפועל כח והיות שבאים
 26 מהבורא בנפעל הנברא, ועד
 27 להפכה שיש בו באדם עצמו
 28 נפש השנית שהיא חלק
 29 אלקה כו', ומשלב לשלב נדרשת
 30 תוספת התבוננות מעמיקה והיינו,
 31 שאף על פי שענין זה כללות
 32 ההכרה באלוקות והעובדה שלבריאה
 33 יש בורא וכאדם יש נשמה הוא
 34 אצלו באופן של אמונה ואם
 35 כן הדבר כבר קיים בו ולא מדובר
 36 בדבר שעליו לחדש בעצמו, מפל
 37 מקום, מצד הירידה של הנשמה
 38 למטה כו' בגוף ונפש הבהמית
 39 שהיא ירדה גדולה ביותר. יש צורך
 40 בהתבוננות עצומה כדי שענין זה שקיים בו באופן של אמונה יהיה
 41 אצלו באופן של הכרה שכלית ויחודו לתודעה שלו, ועד להפכה
 42 באופן של ראיה, הכרה ברורה וחדה ווודאית כמו ההכרה שיש לאדם

(33 ג, ד ואילך. 34 יח, ד ואילך. 35 פ"ה (ט, ב). 36 ראה המשך תער"ב פשל"ג. ספר המאמרים עזר"ת ע' קנ. תש"ז ע' 238. 37 ביאורי הזהר בשלח מג, ג. ספר המאמרים תרס"א ע' קצא ואילך. 38 ד"ה באתי לגבי היש"ת פ"טי (ספר המאמרים היש"ת ע' 124 ואילך). ועוד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ומסתירה על האמת האלוקית ועד לשקר העולם שאיננו מציאות
 2 אמיתית אלא כל מציאותו תלויה בדבר ה' שמחיה ומקיים אותה וכל תחושת
 3 הישות שיש לנבראים בעולם הזה היא שקר. והעבודה הרוחנית של האדם
 4 בעולם הזה היא להפוך את שקר העולם לקרש שהוא באותיות
 5 זהות אבל תוכנו הפוך משקר, קרש
 6 שממנו בונים את המשפן, של העולם ועד לשקר העולם. והעבודה היא
 7 שענינו הוא ושכנתי בתוכם³⁹ 2 להפוך את שקר העולם לקרש שממנו בונים את
 8 להיות מקום שעל ידו תהיה השראת המשפן, שענינו הוא ושכנתי בתוכם³⁹. אמנם,
 9 השכינה בעולם ובכל אחד מבני על ידי זה נעשה הענין דאלה מסעיהם
 10 ישראל. למוצאיהם, על ידי זה הירידה
 11 אמנם, על ידי זה הירידה הגדולה לעולם הזה שהוא מקום השקר
 12 נעשה נפעל הענין דאלה ביותר, נעשית העליה למעלה יותר מהמקום
 13 מסעיהם למוצאיהם, עלייה הענין של ירידות ועליות, שזוהי העליה לבחינת
 14 מ'מסעיהם', העולם הגשמי הכי נחות למוצאיהם, שורש ומקור הנשמה
 15 שדוקא על ידי הירידה של הנשמה למטה מטה ביותר,
 16 כמבואר לעיל, נעשית העליה למעלה יותר מהמקום הענין
 17 האלוקי הרוחני שממנו ירדה הנשמה ובו הייתה קודם הירידה, ועד
 18 להתעלות הנשמה לבחינת שלמעלה מכללות הענין של
 19 ירידות ועליות, שזוהי העליה לבחינת העצמות שם אין מקום
 20 לשום הגדרות ולא שייך כל המושג של עלייה או ירידה.
 21 אף בשביל זה העלייה מלמטה למעלה כמבואר לעיל, יש צורך
 22 בנתינת כח מלמעלה, שהרי על כל עבודה למטה יש
 23 צורך באתערותא דלעילא 24 באתערותא דלעילא
 25 התעוררות (שהיא נתינת כוח) מלמעלה, מצד האלוקות שקדמה
 26 לה, שבאה קודם העבודה שלמטה, מצד האדם, וכמבואר בהמשך
 27 ההילולא⁴⁰ המשך 'באתי לגני' הנזכר שלצורך העבודה של בני
 28 ישראל למטה פותחים את האוצר העליון ואפילו 'מבוכים' את האוצרות הכי יקרים כו' כהנהגת
 29 המלך שכדי שאנשי החיל ינצחו במלחמה פותח ומבכז את כל אוצרותיו
 30 היקרים. וזהו פללות הענין דמתן תורה, שאז היה ביטול

של העולם ועד לשקר העולם. והעבודה היא להפוך את שקר העולם לקרש שממנו בונים את המשפן, שענינו הוא ושכנתי בתוכם³⁹. אמנם, על ידי זה נעשה הענין דאלה מסעיהם למוצאיהם, על ידי הירידה למטה מטה ביותר, נעשית העליה למעלה יותר מהמקום שממנו ירדה, ועד לבחינה שלמעלה מכללות הענין של ירידות ועליות, שזוהי העליה לבחינת העצמות.

אף בשביל זה יש צורך בנתינת כח מלמעלה, שהרי על כל עבודה למטה יש צורך באתערותא דלעילא שקדמה לה, וכמבואר בהמשך ההילולא⁴⁰ שלצורך העבודה למטה פותחים את האוצר העליון כו'. וזהו פללות הענין דמתן תורה, שאז היה ביטול הגזירה שעליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה⁴¹, שזוהי הנתינת כח מבחינת אנכי [היינו, לא רק מבחינת אלוקים, ולא רק מבחינת הנני, שיש בו צורת אותיות, ויתירה מזה, ארבע אותיות דווקא, אלא מבחינת אנכי מי שאנכי, דלא אתרמיז לא בשום אות, בשונה משם הוי' שכן בא באותיות, ואפילו לא בשום קוץ כו'. וזהו גם האוצר העליון שישנו בכל אחד ואחת מישראל, מצד שרשו בהעצמות, שזוהו מה ששם שמים שגור בפי כל⁴², שהפנונה בנה היא (לא לענין דשם שמים, שם והארה בעלמא, אלא אדרבה) לעצמותו יתברך כפי שרגיל בפי כל (כמבואר

44 הגזירה שעליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה⁴¹, (כדברי המדרש שחיבור העליונים והתחתונים במתן תורה דומה למלך שתחילה גזר שבני המדינה שלמעלה לא ירדו למטה ובני המדינה שלמטה לא יעלו למעלה ואחר כך ביטל את הגזירה וזהו שנאמר במתן תורה 'ירד ה' על הר סיני', ירידת העליונים למטה, ואל משה אמר עלה, עליית התחתונים למעלה) שזוהי ה'אתערותא דלעילא' האמורה הנתינת כח לבני ישראל לעבוד את ה' ולהתעלות מלמטה למעלה שהיא נתינת כוח מבחינת אנכי [היינו, לא רק מבחינת אלוקים, ולא רק מבחינת הנני, שיש בו אפילו בשם הוי' הנעלה יותר משם אלוקים צורת אותיות, ויתירה מזה, ארבע אותיות היינו מספר מוגבל של אותיות, ועד כדי כך יש גם בשם הוי' הגבלה שגם כפי ששם הנני הוא לפני הצמצום וכפי שהוא באור האין סוף, יש בו שורש ומקור לארבע אותיות בצורתם כפי שבאים אחר כך בגלוי למטה בהגבלה של ארבע אותיות דווקא, אלא מבחינת אנכי מי שאנכי, דלא אתרמיז לא בשום אות בשונה משם הוי' שכן בא באותיות, ואפילו לא בשום קוץ כו'. וזהו גם האוצר העליון שישנו בכל אחד ואחת מישראל, מצד שרשו של כל אחד וכל אחת בהעצמות של האלוקות, שזוהו הקשר של כל אחד ואחת מישראל לעצמות האלוקות הוא המשמעות הפנימית של העבודה מה ששם שמים שגור בפי כל⁴² בני ישראל, גם אנשים פשוטים שאין להם ידיעה והשגה באלוקות, ששהפנונה בנה היא (לא לענין מועט ומצומצמת בעלמא, אלא הכוונה דווקא לעצמות האלוקות כפי שרגיל להיות נזכר תמיד

(39) תרומה כה, ת. 40) ד"ה באתי לגני היש"ת פי"א. וראה שם פי"ז. פי"ט (ספר המאמרים שם ע' 131. וראה שם ע' 152 ואילך. ע' 154). (41) ראה תנחומא וראא טו. שמו"ר פי"ב, ג. 42) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' יב. ענינים ח"א ע'

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אור⁴³ לאדמו"ר הזקן). ועד שאומרים זאת כל אחד ואחת מישאל
2 בפשיטות גמורה, וכמו "דער באשעפער" הכורא, "דער
3 וואס לעבט אייביק" זה שחי לנצח, וכיוצא בזה בשאר
4 התוארים שבני ישראל, גם האנשים הפשוטים ביותר, מתייחסים אל
5 הקדוש-בכור-הוא (כפי שמביא
6 בעל ההילולא הרבי הרי"צ¹
7 נשיא דורנו בהדרושים מאמרי
8 החסידות שלו שנתפרסמו
9 באידיש⁴⁴ בשם הבעל שם
10 טוב), שפונתם בפשיטות
11 היא לעצמותו יתברך, שהוא
12 פשוט בתכלית הפשיטות,
13 מופשט ומושלל לגמרי מכל הגדרה
14 והגבלה ולא אתרמיז לא בשום
15 אות ולא בשום קוץ.
16 וזהו גם הטעם שבני ישראל
17 על ידי עבודתם למטה
18 פועלים למעלה כו' ועבודתם
19 הנעשית למטה, כנשמות בגופים
20 בעולם הזה, 'נוגעת' ויש לה פעולה
21 והשפעה למעלה באלוקות, בעולמות
22 עליונים, וכדוע מאמר הרב
23 המגיד⁴⁵ ממעוררשש (ונעשה
24 פתגם זה גם תורתו של
25 אדמו"ר הזקן⁴⁶, על ידי זה
26 שחזר זאת במה פעמים⁴⁷)
27 בפירוש מאמר רז"ל⁴⁸ בפרקי
28 אבות דע מה למעלה מן,
29 שכל הענינים הנעשים ונפעלים
30 למעלה בעולמות העליונים, הרי
31 זה מן כתוצאה ממעשי האדם.
32 וידוע גם הפירוש⁴⁹ של הרב
33 המגיד על הפסוק⁵⁰ בתורה בדבר
34 ה' למשה רבינו עשה לך שתי
35 חצוצרות כסף, והפירוש הפנימי
36 בדבר הוא שחצוצרות הם שתי
37 חצאי צורות, כי הלמעלה, עניני
38 האלוקות והלמטה, עבודת האדם,
39 קשורים ושייכים זה בזה כמו שני

חצאים של צורה אחת, והיינו, שעל ידי העבודה של האדם למטה
נעשה תכלית השלימות הן למטה והן למעלה כביכול, וגם
בענינים שהם שלא בערך מכל גדר מעלה ומטה, הנעלים
לאין שיעור מכל ההגדרות של 'מעלה ומטה', הן באדם, שזהו עצם
נפשו שכענין עצמי היא מופשטת
ומושלת מההגדרות של 'מעלה'
ומטה' ונעלית מהם, והן אצל
הקב"ה, שזהו פשיטות
העצמות שלא שייך לגבוי שום
הגדרה ושום 'צורה' אלא הוא מופשט
לגמרי מכל הגדרה ומכל הגבלה, ועד
לעצמות ומהות אין סוף
ברוף הוא שבוחאי מופשט
בתכלית מכל הגדרה, ולעבודת האדם
יש חשיבות כל כך גדולה שהיא פועלת
גילוי והמשכה מעצמות האלוקות.
(ה) אמנם אף על פי
שהתחלת ההמשכה וההתגלות
האלוקות מלמעלה למטה היא
מבחינת אנכי, אנכי מי
שאנכי, דלא אתרמיז בשום
אות וקוץ, שזהו דרגא של
'פשיטות' שלמעלה מכל הגדרה ולכן
היא דרגה שלמעלה מכל
התחלקות לפרטים ודרגות שונות,
ועד שאינו אפילו בגדר של
התחלקות (שזהו הפירוש
הפנימי בלא אתרמיז בשום
אות וקוץ, שלא זו בלבד
שכפועל אין בו אות וקוץ כי
'אנכי מי שאנכי' נעלה מהתלבשות
באות או קוץ מסויימים, אלא
שהוא למעלה לגמרי מגדר
זה של להיות נרמז באות או קוץ
מסויימים), מכל מקום, תכלית
ושלימות העבודה היא לפעול

בתורה אור⁴³), ועד שאומרים זאת בפשיטות
גמורה, וכמו "דער באשעפער", "דער וואס
לעבט אייביק", וכיוצא בזה בשאר התוארים
(כפי שמביא בעל ההילולא נשיא דורנו
בהדרושים באידיש⁴⁴ בשם הבעל שם טוב),
שפונתם בפשיטות היא לעצמותו יתברך, שהוא
פשוט בתכלית הפשיטות, ולא אתרמיז לא
בשום אות ולא בשום קוץ.
וזהו גם הטעם שבני ישראל על ידי עבודתם
למטה פועלים למעלה כו', וכדוע מאמר
הרב המגיד⁴⁵ (ונעשה גם תורתו של אדמו"ר
הזקן⁴⁶, על ידי זה שחזר זאת במה פעמים⁴⁷)
בפירוש מאמר רז"ל⁴⁸ דע מה למעלה מן,
שכל הענינים הנעשים למעלה, הרי זה מן
וידוע גם הפירוש⁴⁹ על הפסוק⁵⁰ עשה לך שתי
חצוצרות כסף, שחצוצרות הם שתי חצאי
צורות, והיינו, שעל ידי העבודה למטה נעשה
תכלית השלימות הן למטה והן למעלה כביכול,
וגם בענינים שהם שלא בערך מכל גדר מעלה
ומטה, הן באדם, שזהו עצם נפשו, והן אצל
הקב"ה, שזהו פשיטות העצמות, ועד לעצמות
ומהות אין סוף ברוף הוא.
(ה) אמנם אף על פי שהתחלת ההמשכה היא
מבחינת אנכי, אנכי מי שאנכי, דלא
אתרמיז בשום אות וקוץ, שזהו דרגא של
התחלקות, ועד שאינו בגדר של התחלקות
(שזהו הפירוש הפנימי בלא אתרמיז בשום
אות וקוץ, שלא זו בלבד שפפועל אין בו אות וקוץ,
אלא שהוא למעלה לגמרי
מגדר זה), מכל מקום, תכלית ושלימות העבודה היא שיומשך גם בשם ה'נ',

עד. ע' עו. ספר המאמרים תרפ"ב ע' רפד. תרפ"ט ע' כג. וש"נ. (43) וירא יד, ב. (44) ראה ספר המאמרים - אידיש ע' 138 ואילך. (45) לקוטי אמרים סימן קצח. אור תורה סימן תפ. (46) ראה ד"ה פדה בשלום תשל"ח פ"ג (תורת מנחם ספר המאמרים כסלו ע' קמד) ובהערה 28 שם. (47) ראה ספר השיחות תש"ד ע' 23. אג"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"ג ע' שג ואילך. הועתק ב"היום יום" יג אייר. (48) אבות פ"ב מ"א. (49) אור תורה מה, ד ואילך. הובא ונתבאר באור התורה תהלים (יהל אור) ע' שנו ואילך. ובארוכה - המשך תער"ב ח"ב ע' תתעד. שם ע' תתקא. (50) בהעלותך י, יב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שעבודת האדם תגרום **שְׁיוּמֶשֶׁךְ** האור הנעלה של 'אנכי מי שאנכי' גם
 2 **בְּשֵׁם הַנְּיָוִי**, החל מִמְּמוֹ שֶׁהוּא שם הוי' **בְּאֲדָם וְדַכְיִין שְׁפָנִים**
 3 **בְּפָנִים דְּבַר הַנְּיָוִי עִמָּכֶם**⁵¹ ככתוב בתורה לגבי התגלות הקדושה-כבוד
 4 הוא לעם ישראל במתן תורה (**וּכְפִי שְׁמִבְּאֵר הַצְּמַח צֶדֶק בְּאֹר**
 5 **הַתּוֹרָה**⁵² (**מִפִּירוּשׁ הַרְבַּ מִשֶּׁה**
 6 **וְכוֹתָב 'הַרְמִיז' בַּזֶּהרִי**⁵³) **שְׁנֵי**
 7 **הַלְשׁוֹנוֹת שְׁבֻזָּה**, לשון הכתוב
 8 בפרשה ואתחנן **פָּנִים בְּפָנִים, או**
 9 **פָּנִים אֶל פָּנִים**⁵⁴ כלשון הכתוב
 10 בפרשת כי תשא), ומאחר שהתגלות
 11 שם הוי' לבני ישראל הייתה באופן של
 12 'פנים בפנים' **לְכֹן יִשְׁנוּ שֵׁם הַנְּיָוִי**
 13 **גַּם בְּאֲדָם**⁵⁵ כמבואר בתורת
 14 הסוד], **וְאַחַר כֵּן** לאחר ההמשכה
 15 של שם הוי' (שקדמה לה ההמשכה
 16 מהעצמות), כמבואר לעיל **יוֹמֶשֶׁךְ**
 17 האור והגילוי האלוקי מלמעלה **גַּם**
 18 **בְּבַחֲנֵינָת אֱלֹקֶיךָ, שֵׁם אֱלֹקִים,**
 19 **שֶׁהוּא לְשׁוֹן רַבִּים**⁵⁶, שם שבו
 20 כן שייך ענין ההתחלקות לבהינות
 21 סוגות ו'אלוקים' **וּמְלִשׁוֹן כַּחַ**
 22 **וּיְכוּלָּת, שְׁעֵנֵן זֶה** של חלוקה
 23 לפרטים **שְׁיִיף לְפָרְטֵי הַעֲבוּדָה**
 24 שהאדם עובד את ה' **בְּגוֹף וּנְפֶשׁ**
 25 **הַבְּהֵמִית** ומשתמש גם בהם ומנצל
 26 גם אותם לעבודת ה' **לְשִׁהרִי**
 27 **הַנְּשָׁמָה עֲצָמָה אֵינָה צְרִיכָה**
 28 **תִּיקוֹן, וִירִידָתָה לְמִטָּה אֵינָה**
 29 **אֶלָּא כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת הַגּוֹף**
 30 **וּנְפֶשׁ הַבְּהֵמִית**⁵⁷ ובאשר לנשמה
 31 עצמה, קודם שירדה למטה לעולם הזה
 32 לא היה בה שום פגם וחסרון שהיא
 33 צריכה לתקן ולהשלים, וכמבואר בספר
 34 התניא שלא הוצרכה הנשמה לרדת
 35 למטה להתלבש בגוף גשמי בעולם
 36 הזה אלא בשביל להמשיך אור אלוקי
 37 כדי לתקן את הגוף והנפש הבהמית
 38 השכינה בגלות כדי לברר ניצוצות של קדושה שקיימים בעולם], ועבודת ה'
 39 בגוף ונפש הבהמית היא בהתחלקות והתלבשות **בְּאֲבָרִים פְּרֻטִים**

וכחות פְּרֻטִים, **שְׁכַל כַּח** פרטי של הנפש **מִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹפֵן פְּנִימִי**
 41 **בְּהַאֲבָר הַשְּׁיִיף אֵלָיו** בפרט, **שְׁעַל יְדֵי זֶה** שההמשכה האלוקית
 42 מתחלקת לפרטים **נְעֻשִׁית גַּם לְמִטָּה הַחֲכָרָה דְּמִי כְּמוֹכָה בְּאֵלִים**
 43 **הַנְּיָוִי**⁵⁸ **וְעַד לְאוֹפֵן דְּעוֹשָׂה פְּלֵא**⁵⁹ (**כְּמִבּוֹאֵר בְּאַרוּכָה**
 44 **בְּהַמְשָׁךְ מִיָּם רַבִּים**⁶⁰ לאדמו"ר
 45 מהר"ש **וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת**).
 46 **וְהֵינּוּ, שְׁהַעֲנִין דְּאֲנֹכִי** שמצד
 47 עצמו הוא למעלה מכל הגדרה
 48 ולמעלה מהתחלקות **יוֹמֶשֶׁךְ גַּם**
 49 **בְּהַנְּיָוִי, וְעַד גַּם בְּאֱלֹקֶיךָ, שְׁגַם**
 50 **בְּהֵם יִשְׁנוּ** ומאיר ונגיש וניכר
 51 **הַעֲנֵן דְּאֲנֹכִי**.
 52 **וְעַל דֶּרֶךְ** ועניין זה שיאנכי
 53 שלמעלה מהתחלקות לפרטים יאיר
 54 ויומשך גם בשמות שכן קשורים
 55 בהתחלקות לפרטים, הוא מעין העניין
 56 **הַמְּבּוֹאֵר בְּאַרוּכָה בְּדְרוּשֵׁי**
 57 **מֵאמְרֵי הַחֲסִידוֹת** של **כְּבוֹד קְדוּשַׁת**
 58 **אֲדָמוֹר מְהוֹרֶשׁ"ב נִשְׁמָתוֹ**
 59 **עַדן**⁶¹ **בְּעֵנֵן אֲתָם נְצֻבִים**
 60 **הַיּוֹם כּוֹלְכִים**⁶², ומבואר על כך
 61 שיכולכם' משמעו **לְאַחֲדִים כְּאַחַד**
 62 **מִמֶּשׁ** התאחדות מלאה ומוחלטת של
 63 כל הסוגים בבני ישראל המנויים
 64 בכתוב 'ראשיכם שבטיכם' וכו' עד
 65 שכולם הופכים למציאות אחת ויחידה
 66 (**כְּמִבּוֹאֵר בְּלִקְוֵי תוֹרָה**⁶³
 67 לאדמו"ר הזקן), והרבי הרש"ב אומר
 68 על כך **שְׁלֹאֲחַר זֶה** לאחר שכל
 69 הסוגים התאחדו 'לאחדים כאחד' **תְּרִי**
 70 **זֶה** ההתאחדות הזו שלכאורה יכולה
 71 להתקיים רק בדרגה שלמעלה
 72 מהתחלקות לפרטים, **צְרִיף לְהִיּוֹת**
 73 **נִמְשָׁךְ** גם **כְּפָרְטֵי הַמְּדַרְיָגוֹת**
 74 **דְּרֵאשִׁיכֶם שְׁבִטִיכֶם עַד חוּטֵב**
 75 **עֲצִיף וְשׂוֹאֵב מִימֶיךָ, שְׁגַם**
 76 **שֵׁם לַמְּרוֹת** שהן דרגות נמוכות יותר שמצד עצמן יש בהן חילוקי דרגות
 77 **יְהִיָּה נִיכָר הַעֲנֵן כְּפִי שֶׁהוּא מְצַד לְאַחֲדִים כְּאַחַד מִמֶּשׁ**
 78 **הַתְּאֲחָדוֹת מוּחְלָטָת** שלמעלה מחילוקי דרגות.

(51) ואתחנן ה, ד. 52) ואתחנן ע' קצג (ומצייין ללקו"ת בביאור אלה מסעי ע"פ ויכתוב משה [צג, ד]). וראה גם ד"ה פנים בפנים עטר"ת; תרצ"ג; תרצ"ז (ספר המאמרים עטר"ת ע' תקפ; תרצ"ג ע' תקכג; תרצ"ז ע' 273 ואילך). 53) ח"ג רסא, א. 54) תשא לג, יא. 55) ראה אוה"ת פרשתנו (יתרו) ע' תשכה - בשם הראשית חכמה שעד היראה פ"ז. 56) ראה פרש"י וירא כ, ג. וישלח לה, ז. תו"א וארא נו, ב. סהמ"צ להצ"צ ה, ב. ובכ"מ. 57) ראה תניא פל"ז (מח, ב). 58) בשלח טו, יא. 59) תהלים עז, טו. 60) דשנת תרל"ו - פקני"ה-קס. 61) ראה סד"ה אתם נצבים תעו"ב. תרד"ע. 62) נצבים כט, ט. 63) ר"פ נצבים.

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְהֵעֵנִן בְּזֶה, שְׂאֵף שֶׁהַעֲבֹדָה שֶׁהַיְהוּדִי עֹבֵד אֶת ה' צְרִיכָה
 2 לְהִיטֵת עֲבֹדָה פְּנִימִית שִׂיכוּלָה לְהִיטֵת דַּק כְּאִשֶּׁר הָאָדָם עֹבֵד אֶת ה'
 3 בְּדַרְגָּה הַמְּתַאֲמָה לוֹ, לְפִי מַעֲמָדוֹ וּמַצְבּוֹ בְּעִבְדוּת ה' וּלְפִי הַכּוֹחַת וְהַיְכוּלוֹת
 4 שְׁלוֹ, וְאִילוֹ כְּאִשֶּׁר הוּא מְנַסֶּה לְהַתְּחַבֵּר לְדַרְגוֹת גְּבוּהוֹת שֶׁלְמַעַל מִהַהֲשָׁגָה
 5 וְהַיְכוּלוֹת שֶׁלּוֹ הַדְּבָרִים לֹא יִגְעוּ וַיִּחַדְרוּ
 6 בּוֹ בְּפִנִּימִיּוֹת, וְעַל יְדֵי הַתְּבוֹנְנוֹת
 7 בְּפְנִימִיּוֹת כּוֹ' וְכֵן עֲבֹדַת ה' צְרִיכָה
 8 לְהִיטֵת עַל יְדֵי הַתְּבוֹנְנוֹת בְּעֵינֵי
 9 אֱלוֹקוֹת בְּרַמָּה הַמְּתַאֲמָה לוֹ וְאִם לֹא כֵן
 10 הַדְּבָרִים לֹא יִקְלְטוּ וְלֹא יִחַדְרוּ בּוֹ
 11 בְּפִנִּימִיּוֹת, מִכָּל מְקוֹם, צְרִיכָה
 12 עֲבֹדָה זֹאת הַעֲבֹדָה הַפְּנִימִית עֲצֻמָּה
 13 לְהִיטֵת נִמְשַׁכְת וְנוֹבַעַת מִמְקוֹר נִעְלָה
 14 יוֹתֵר, מְקוֹר כּוֹחַ שֶׁאֵין הָאָדָם לֹא יִכּוֹל
 15 לְהַתְּחַבֵּר אֵלָיו בְּפִנִּימִיּוֹת כִּי הוּא נִעְלָה
 16 מִהַתְּלַבְּשׁוֹת פְּנִימִית, הֵינֵנו לְהִיטֵת
 17 מִצַּד בְּחִינַת אָנְכִי מִי שְׂאֵנְכִי
 18 שְׂלֵמְעָלָה, עֲצֻמִּית הַאֱלוֹקוֹת כְּפִי
 19 שְׂנִמְשַׁכְת בְּבְחִינַת אָנְכִי מִי
 20 שְׂאֵנְכִי שְׂבִנְפֵשׁ הָאָדָם, עֲצֻמִּית
 21 הַנִּשְׁמָה שְׂעֵנִינוּ בְּעֲבֹדָה גִּילּוּי
 22 הַמְּשַׁכְת 'אָנְכִי מִי שְׂאֵנְכִי כְּפִי שֶׁהוּא
 23 בְּעִבְדוּת הָאָדָם עֵנֵן הַמְּסִירַת
 24 נַפְשׁ שֶׁהִיא לְמַעַל מִטַּעַם וְדַעַת וְאִי
 25 אֲפֶשֶׁר לְהִגִּיעַ אֵלֶיהָ בְּעִבְדוּת פְּנִימִית כִּי
 26 מְסִירוֹת נִפְשׁ הִיא יְצִיאָה מִגִּדְרֵי
 27 הַמְּצִיאוֹת שֶׁל הָאָדָם, כְּעוֹד שֶׁעֲבֹדָה
 28 פְּנִימִית הִיא כְּדִי לְהַחֲדִיר אֱלוֹקוֹת בְּחוּץ
 29 גִּדְרֵי הַמְּצִיאוֹת שֶׁלּוֹ וְעֵנֵן
 30 הַתְּשׁוּבָה⁶⁴, תְּשׁוּבָה בְּדַרְגָּה גְּבוּהָה
 31 הַנִּקְרָאת כְּתוֹרַת הַסוּר תְּשׁוּבָה
 32 עֵילָאָה, תְּשׁוּבָה עֵלְיוֹנָה, בְּמִבּוֹאֵר
 33 בְּאֵרוּכָה בְּאֵגְרַת הַתְּשׁוּבָה⁶⁵
 34 שֶׁבְּסִפְרָה הַתְּנִיָּא שְׂעֵנִינָה שֶׁל 'תְּשׁוּבָה
 35 עֵילָאָה הוּא לְשׁוֹב עַד הַיְוֵי
 36 בְּרוּף הוּא מִמֶּשׁ כּוֹ' וְלִדְבָרָה
 37 בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּיחוד נִפְלָא, עַל
 38 יְדֵי הַתְּפִלָּה, וְעֵנֵן זֶה הַדְּבָרִים
 39 וְהַתְּחַדְּרוֹת עִם הַאֱלוֹקוֹת בְּתַפִּילָה פּוֹעֵל וְיֵשׁ לוֹ הַשְּׁפָעָה עַל לִימּוּד
 40 הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמְּצִוּוֹת שֶׁלְאַחַר זְמַן, שְׂכַל עֵנִינִים אֵלּוֹ שֶׁמִּצַּד
 41 עֲצֻמָּם הֵם עֲבוּדָה מְסוּג אַחֵר, פְּחוֹת נִעְלָה, גַּם הֵם נִעְשִׂים מִתּוֹךְ תְּשׁוּבָה
 42 עֵילָאָה.

1 צְרִיכָה לְהִיטֵת עֲבֹדָה פְּנִימִית, וְעַל יְדֵי הַתְּבוֹנְנוֹת
 2 בְּפְנִימִיּוֹת כּוֹ', מִכָּל מְקוֹם, צְרִיכָה עֲבֹדָה זֹאת
 3 לְהִיטֵת מִצַּד בְּחִינַת אָנְכִי מִי שְׂאֵנְכִי שְׂלֵמְעָלָה,
 4 כְּפִי שְׂנִמְשַׁכְת בְּבְחִינַת אָנְכִי מִי שְׂאֵנְכִי שְׂבִנְפֵשׁ
 5 הָאָדָם, שְׂעֵנִינוּ בְּעֲבֹדָה הוּא עֵנֵן הַמְּסִירַת נַפְשׁ
 6 וְעֵנֵן הַתְּשׁוּבָה⁶⁴, תְּשׁוּבָה עֵילָאָה, בְּמִבּוֹאֵר
 7 בְּאֵרוּכָה בְּאֵגְרַת הַתְּשׁוּבָה⁶⁵ שְׂעֵנִינָה הוּא לְשׁוֹב
 8 עַד הַיְוֵי בְּרוּף הוּא מִמֶּשׁ כּוֹ' וְלִדְבָרָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ
 9 בִּיחוד נִפְלָא, עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה, וְעֵנֵן זֶה פּוֹעֵל עַל
 10 לִימּוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם הַמְּצִוּוֹת שֶׁלְאַחַר זְמַן, שְׂכַל
 11 עֵנִינִים אֵלּוֹ נִעְשִׂים מִתּוֹךְ תְּשׁוּבָה עֵילָאָה.
 12 אָךְ בְּזֶה גּוֹפֵא יֵשׁ שְׂנֵי אוֹפְנֵי עֲבֹדָה. תְּחִילַת
 13 הַעֲבֹדָה הִיא בְּאוֹפֵן שֶׁהֵעֵנֵן דְּאָנְכִי נִמְשַׁךְ
 14 בְּשֵׁם הַיְוֵי כְּפִי שֶׁהוּא בְּמִקְוָמוֹ, וְהֵינֵנו, שְׂבִנְפִינָה
 15 אָנְכִי, שְׂבִכְלָלוֹת הַיְוֵי זֶה הָאוֹר שְׂלֵמְעָלָה
 16 מְאֻצִּילוֹת, נִמְשַׁךְ בְּשֵׁם הַיְוֵי כְּפִי שֶׁהוּא בְּמִקְוָמוֹ,
 17 שְׂעֵנִינוּ הוּא עוֹלָם הָאֻצִּילוֹת⁶⁶. וְאַחַר כֵּן נִמְשַׁךְ
 18 גַּם בְּבְחִינַת אֱלֹקִיךָ, וְהֵינֵנו, שְׂנִמְשַׁךְ גַּם
 19 בְּעוֹלָמוֹת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה, שְׂזָהוּ עֵנִינוּ שֶׁל
 20 שֵׁם אֱלֹקִים⁶⁶, לְשׁוֹן רַבִּים, עֲלָמָא דְּפִרּוּדָא⁶⁷,
 21 שְׂגַם שֵׁם נִמְשַׁךְ בְּחִינַת אָנְכִי הַיְוֵי. וְעַל יְדֵי
 22 תְּחִילַת הַעֲבֹדָה בְּאוֹפֵן בְּזֶה, בָּאִים לְתַכְלִית
 23 הַעֲבֹדָה וְשְׁלִימוּתָהּ, שֶׁהַמְּשַׁכָּה דְּאָנְכִי בְּהַיְוֵי
 24 הִיא בְּאוֹפֵן שֶׁפּוֹעֵלֶת שִׁינוּי בְּהַיְוֵי שְׂעֵנֵשׁה כְּמוֹ
 25 בְּחִינַת אָנְכִי, וְאַחַר כֵּן נִמְשַׁךְ גַּם בְּבְחִינַת אֱלֹקִיךָ
 26 בְּאוֹפֵן שֶׁאֱלֹקִיךָ נִעְשָׂה כְּמוֹ הַיְוֵי, וְיִתְרָה מְזָה,
 27 שֶׁאֱלֹקִיךָ נִעְשָׂה כְּמוֹ אָנְכִי. וְעַל דֶּרֶךְ שְׂנֵי
 28 שְׂעֵנֵשׁה בְּחִינַת הַיְוֵי כְּמוֹ בְּחִינַת אָנְכִי,
 29 וְאַחַר כֵּן נִמְשַׁךְ הָאוֹר וְהַעֲלִיּוֹ הוּא גַּם בְּבְחִינַת אֱלֹקִיךָ בְּאוֹפֵן
 30 שֶׁאֱלֹקִיךָ מִתְּעַלָּה עַד שֶׁאֱלֹקִיךָ נִעְשָׂה כְּמוֹ הַיְוֵי, וְיִתְרָה מְזָה,
 31 שֶׁאֱלֹקִיךָ נִעְשָׂה כְּמוֹ אָנְכִי.

43 אָךְ בְּזֶה בְּעֵינֵי גִילּוּי וְהַמְּשַׁכְת 'אָנְכִי מִי שְׂאֵנְכִי גַם בְּעִבְדוּת הַשִּׁיכְת לְשִׁמּוֹת
 44 הַיְוֵי וְאֱלוֹקִים גּוֹפֵא עֲצֻמוֹ יֵשׁ שְׂנֵי אוֹפְנֵי עֲבֹדָה. תְּחִילַת הַעֲבֹדָה
 45 הַשִּׁכְת הַרְאִשׁוֹן הִיא בְּאוֹפֵן שֶׁהֵעֵנֵן דְּאָנְכִי נִמְשַׁךְ בְּשֵׁם הַיְוֵי
 46 כְּפִי שֶׁהוּא שֵׁם הַיְוֵי בְּמִקְוָמוֹ, וְהֵינֵנו, שְׂבִנְפִינָה אָנְכִי,
 47 שְׂבִכְלָלוֹת הַיְוֵי זֶה הָאוֹר
 48 שְׂלֵמְעָלָה מְאֻצִּילוֹת, כִּי עוֹלָם
 49 הַאֻצִּילוֹת הוּא רִאשִׁית 'סוּר
 50 הַשְּׁתַלְשׁוֹת נִמְשַׁךְ בְּשֵׁם הַיְוֵי
 51 כְּפִי שֶׁהוּא בְּמִקְוָמוֹ, שְׂעֵנִינוּ
 52 וּמִקְוָמוֹ שֶׁל שֵׁם הַיְוֵי הוּא עוֹלָם
 53 הָאֻצִּילוֹת⁶⁶. וְאַחַר כֵּן לְאַחַר
 54 הַהַמְּשַׁכָּה בְּעוֹלָם הַאֻצִּילוֹת שִׂיאוֹר
 55 וְיִוֹרְגֵשׁ בּוֹ עֵינֵי 'אָנְכִי מִי שְׂאֵנְכִי
 56 נִמְשַׁךְ הָאוֹר שֶׁל 'אָנְכִי מִי שְׂאֵנְכִי
 57 גַּם בְּבְחִינַת אֱלֹקִיךָ, וְהֵינֵנו,
 58 שְׂנִמְשַׁךְ גַּם בְּעוֹלָמוֹת בְּרִיאָה
 59 יְצִירָה עֲשִׂיָּה, הַעוֹלָמוֹת שֶׁלְמַטָּה
 60 מִעוֹלָם הַאֻצִּילוֹת שֶׁבָּהֶם יֵשׁ נִתְיָנָה
 61 מְקוֹם לְקִיּוּמָם שֶׁל נְבִרָאִים שְׁחִשִּׁים
 62 כְּנִפְרִידִים מִהַבּוֹרָא אוֹ אֲפִילוֹ מְצִיאוֹת
 63 שֶׁל נְבִרָאִים כְּאִלוֹ שְׂזָהוּ עֵנִינוּ שֶׁל
 64 שֵׁם אֱלֹקִים⁶⁶, לְשׁוֹן רַבִּים,
 65 הַרוּמָה עַל הַרִיבּוֹי וְהַפִּירוּד, וְכִפִּי
 66 שְׂעוֹלָמוֹת אֵלּוֹ נְקִרָאִים בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל
 67 עֲלָמָא דְּפִרּוּדָא⁶⁷ עוֹלָם שֶׁל פִּירוּד
 68 (בְּשׁוּנָה מִעוֹלָם הַאֻצִּילוֹת, וְלַמַּעַל
 69 מְאֻצִּילוֹת שֶׁנִּקְרָא 'רִשׁוֹת יִחִיד',
 70 הַמְּקוֹם שֶׁל הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא הַנִּקְרָא
 71 'יִחִיד'), שְׂגַם שֵׁם בְּעוֹלָמוֹת בְּרִיאָה
 72 יְצִירָה-עֲשִׂיָּה נִמְשַׁךְ בְּחִינַת אָנְכִי
 73 הַיְוֵי וְיֵשׁ גַּם שֵׁם הַתְּגוּלוֹת וְהָאֲרָה שֶׁל
 74 'אָנְכִי מִי שְׂאֵנְכִי'.
 75 וְעַל יְדֵי תְּחִילַת הַעֲבֹדָה
 76 בְּאוֹפֵן בְּזֶה, בָּאִים לְתַכְלִית
 77 הַעֲבֹדָה וְשְׁלִימוּתָהּ, שֶׁהִיא
 78 הַעֲבֹדָה בְּאוֹפֵן הַשִּׁנּוּי, וְהִיא
 79 שֶׁהַמְּשַׁכָּה דְּאָנְכִי בְּהַיְוֵי הִיא
 80 בְּאוֹפֵן שֶׁפּוֹעֵלֶת שִׁינוּי בְּהַיְוֵי
 81 שְׂעֵנֵשׁה בְּחִינַת הַיְוֵי כְּמוֹ בְּחִינַת אָנְכִי,
 82 וְאַחַר כֵּן נִמְשַׁךְ הָאוֹר וְהַעֲלִיּוֹ הוּא גַּם בְּבְחִינַת אֱלֹקִיךָ בְּאוֹפֵן
 83 שֶׁאֱלֹקִיךָ מִתְּעַלָּה עַד שֶׁאֱלֹקִיךָ נִעְשָׂה כְּמוֹ הַיְוֵי, וְיִתְרָה מְזָה,
 84 שֶׁאֱלֹקִיךָ נִעְשָׂה כְּמוֹ אָנְכִי.

(64) ראה לקו"ת נצבים מה, ג"ד. דרושים לשבת שובה סה, סע"ב ואילך. ד"ה אתם נצבים תרס"ג (ספר המאמרים תרס"ג ח"א ע' קכא ואילך. ח"ב ע' שסא ואילך). (65) פ"ח ואילך. (66) ראה ספר המאמרים תרנ"ט ע' מ. וש"נ. (67) ראה עץ חיים שער מג (שער ציור עולמות) בהקדמה להדרוש. אוה"ת תצוה ע' א'תקמח.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ועל דרך שני האופנים בפעולת ההשפעה של העבודה דראש
 2 השנה על כל השנה כולה, שהתחלת העבודה כשלב ראשון
 3 היא באופן שמצד המסירת נפש וקבלת עול שהיהודי לעבוד את ה'
 4 בכל מצב ואפילו לוותר על חייו לשם כך וקבלת עול שהיהודי מקבל על
 5 עצמו מחדש, מתוך ביטול מוחלט
 6 לאלוקות, קבלת עול מלכות שמים
 7 שבראש השנה נעשית עבודת
 8 כל השנה כפי שהיא
 9 במקומה בדרך כלל, אלא שניכר
 10 בכל עניני העבודה הרושם
 11 מההתלטות טובות של ראש
 12 השנה. ואחר כך כשלב שני
 13 נעלה יותר של עבודת ה' באים
 14 לתכלית ושלמות העבודה,
 15 שעניני הוי' אלקיך בה
 16 מרשית השנה ועד אחרית
 17 שנה⁶⁸, שבמשך כל השנה
 18 כולה ניכר "ראשית השנה",
 19 שאז כשהעבודה היא בתכלית
 20 השלמות עומדים כל פירטי
 21 המדריגות דראשיכם
 22 שבטיכם עד חוטב עציק
 23 ושואב מימיה במעמד ומצב
 24 דלאחרים כאחד ממש, ועד
 25 שמתעלים למעלה מכל גדר
 26 התחלקות, שזהו ענין אנכי
 27 מי שאנכי.
 28 (ו) ועל פי זה יש לבאר שני הענינים שבאנכי,
 29 הענינים שבאנכי, דברי הוזהר
 30 אנכי מי שאנכי דלא אתרמיז
 31 בשום אות וקוץ, והראשי
 32 תיבות אנא נפשי כתיבת
 33 יתבית האמורים בגמרא, ונשאלה
 34 השאלה שלכאורה חילוקי הדרגות בין
 35 שני הענינים הן באין ערוך והעניין
 36 המבואר בוזהר נעלה לאין שיעור
 37 מהענין האמור בגמרא, אבל לאמיתו
 38 של דבר שני הענינים קשורים זה בזה
 39 כי הענין היותר נעלה דאנכי
 40 שלמעלה מהתחלקות כו',
 41 שעליו נאמר דלא אתרמיז בשום אות
 42 וכו' צריף להיות נמשך גם

43 בכתיבת יתבית, בתורה כפי שירדה למטה במילים כתובות כפירוש
 44 השל"ה⁶⁹ שכתיבת, כתבתי, היינו תורה שבכתב ויתבית,
 45 נתתי, היינו תורה שבעל פה. וכללות הענין בזה, שכל עניני
 46 התורה צריכים לירד ולבוא באופן של כתיבה (כתיבת),
 47 במילים כתובות של מציאות גשמית
 48 ובאופן שהכותב הוא איש
 49 ישראל יהודי שנמצא בעולם
 50 הזה הגשמי הפתוח בכתובת יש
 51 (וכנ"ל (סעיף ד') שנברא
 52 האדם באופן שמצד הרגשותו,
 53 לפי התחושה המוטעית שלו אין לו
 54 עילה וסיבה שקדמה לו ונדמה
 55 לו בטעות שאין בורא שמהווה ומחיה
 56 ומקים אותו), ואף על פי כן,
 57 למרות שהאדם כל כך נחות נעשית
 58 על ידו כתיבת התורה,
 59 ובאופן שבכתיבה זו של דברי
 60 התורה הנעשית על ידי האדם נרמז
 61 כללות הענין דשם הוי'⁷⁰,
 62 כדאיתא בספרי קבלה⁷¹
 63 בענין כתיבת סת"ם (ספרי
 64 תורה תפילין ומזוזות)
 65 ובמיוחד בספרי תורה (שהרי
 66 תפילין ומזוזות הם גם כן
 67 פרשיות מהספר תורה),
 68 שטיפת הדיו שהיא טיפה קטנה,
 69 כנקודה בלבד, היא כתיבת יו"ד
 70 דשם הוי', והפתיחה ביד
 71 ימין⁷² שיש בה חמש
 72 אצבעות, הוא ענין ה'
 73 ראשונה דשם הוי', ה'
 74 בנימטריא חמש והקולמוס
 75 (הניטל בחמש אצבעות יד
 76 ימין) שהוא בצורת אות

(68) עקב יא, יב. וראה תניא אגה"ק ס"ד. 69) במסכת שבעות שלו קצ, ב. הובא באוה"ת פרשתנו (יתרו) ס"ע תקא.
 (70) בכל זה - ראה אוה"ת פרשתנו ע' תקב. חוקת ע' תתו ואילך. הוספות ע' 36. 71) ראה מאורי אור אות ד סעיף יא.
 הובא באוה"ת שם. 72) ראה טושו"ע או"ח סל"ב ס"ה. שו"ע אדה"ז שם ס"ז.

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

45 לְמַטָּה מַטָּה, שהיא כלשון התורה עֲרֹנָה הָאֶרֶץ⁷⁵, הָרִי זֶה
 46 מִתְחִיל מִהֶעֱנָן דְּמִצְרַיִם כְּפִי שֶׁהוּא לַמַּעֲלָה בְרוּחָנִית בְּעוֹלָמוֹת
 47 בְּרִיאָה יִצְרָה עֲשִׂיָּה (עוד לִפְנֵי שְׁנַעֲשִׂית הַמִּצִּיאוֹת דְּשִׁקָּר
 48 בְּעוֹלָם שְׂאוֹתָה צְרִיךְ לַהֲפֹךְ לַקֶּרֶשׁ, כַּמְבוּאֵר לַעֲלֹל, כִּי אִם הָעֵלָם
 49 וְהַסֵּתֵר עַל הָאֵלּוֹקוֹת בְּלִבָּר), וְעַד
 50 לְמַעְלָה יוֹתֵר, כְּפִי שֶׁהוּא
 51 הַמוֹשֵׁג הַרוּחָנִי 'מִצְרַיִם' בְּעוֹלָם
 52 הָאֲצִילוֹת, שְׁזָהוּ עֲנָן שֵׁם
 53 אֱלֻקִּים, מִיֵּד הַצְּמִצּוֹם וְהָעֵלָם
 54 שְׁזָהוּ הַמְדִידָה וְהַגְּבֻלָּה עַל
 55 הָאוֹר הָאֱלוּקִי דְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת,
 56 וְעַד לְמַעְלָה יוֹתֵר, בְּכָלִלוֹת
 57 עֲנָן הַכִּלִּים כַּמְבוּאֵר בְּתוֹרַת הַסּוּד
 58 שְׂסוּד הַתְּגֻלוֹת וְהַמְשַׁכַּת הָאוֹר הָאֱלוּקִי
 59 מִלְּמַעֲלָה לַמַּטָּה הוּא בְּאֹפֶן שֶׁהָאוֹרוֹת
 60 מִתְלַבְּשִׁים בְּכִלִּים וְעֵינָיִן הַכִּלִּים הוּא
 61 לַהֲגַבִּיל אֶת הָאוֹר. וְיִתְיָרָה מְזָה,
 62 שְׁאֵפִילוֹ לִפְנֵי הַצְּמִצּוֹם,
 63 כַּשֶּׁהָאוֹר־אֵיךְ־סוּף הָאֵיךְ לֵלֵא כֹל גְּבוּל
 64 שְׁגָם שֵׁם יֵשׁ כְּבָר שׁוֹרֵשׁ
 65 וּמְקוֹר לְאוֹרוֹת וְכִלִּים, אֵף שְׁאֵין
 66 עֲדִיךְ מִצִּיאוֹת שֶׁל כִּלִּים, הִנֵּה שׁוֹרֵשׁ
 67 וּמְקוֹר הַכִּלִּים הוּא עֲנָן שֶׁל
 68 מִצְרַיִם וְגְבוּלִים, וְעַד
 69 שְׁאֵפִילוֹ הָאוֹר, וְגַם אֵפִילוֹ
 70 הָאוֹר שֶׁהִבְדִּילוֹ לְעִצְמוֹ, הָרִי
 71 כִּינּוֹ שְׁזָהוּ כְּבָר עֲנָן שֶׁל
 72 גִּילּוּי, הֵינּוּ הָאֵרָה וְהַתְּפַשְׁטוֹת שֶׁל
 73 עֲצָמוֹת הָאֵלּוֹקוֹת וְלֹא הַעֲצָמוֹת
 74 עֲצָמָה, הִנֵּה עֵצָם עֲנָן הַגִּילּוּי
 75 וְהַיִּצִּיָּא מִחוּץ לַעֲצָם עֲצָמוֹ הוּא
 76 כְּבָר עֲנָן שֶׁל מִיִּצֵּר וְגְבוּל
 77 וְנִמְצָא שֶׁהַמוֹשֵׁג הַרוּחָנִי שֶׁל 'מִצְרַיִם'
 78 כַּמּוּבָן שֶׁל מִיִּצֵּר וְהַגְּבֻלָּה קִיִּים גַּם
 79 בְּדִרְגוֹת הַכִּי גְבוּהוֹת וְנַעֲלוֹת. אָמֵנָם,
 80 עַל יְדֵי עֲבוּדַת פְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 81 נַעֲשֶׂה הָעֲנָן דְּהוֹצֵאתִיךְ
 82 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, יִצִּיאָה מִהַמִּיִּצְרִים
 83 וְיִטּוֹל הַהֲגַבְּלוֹת שֶׁבְּזָה נִכְלָל גַּם
 84 יִצִּיאָה מִחוּץ בִּיטוֹל הַהֲגַבְּלוֹת שֶׁל
 85 הָאוֹפֶן הַכִּי נַעֲלָה שְׂיִכּוֹל

1 וְאִ"ו, הוּא רִמּוֹ לְאוֹת הַנִּיִּי וְהַפְּתִיבָה עַל הַקְּלָף,
 2 שֶׁהוּא שְׂטִחַ הַמְּקַבֵּל עֲלָיו אֶת הָאוֹתִיוֹת וְהַמִּילִים הַכְּתוּבוֹת, הוּא עֲנָן
 3 ה' אֲתֵרֹנָה דְשֵׁם הַנִּיִּי. וְאַחַר כֵּן אַחֲרֵי שֶׁשְׁלִימִים אֶת הַכְּתִיבָה
 4 נוֹתְנִים אֶת הַתּוֹרָה (יְהִיבִית) וּמִתְחִילִים לְלַמְּדָה עִם מִי
 5 שְׁמַצֵּד עֲצָמוֹ מִצֵּד הַמְדוּרָה
 6 הָאִישִׁית שֶׁלֹּא אֵינּוּ שְׂיִיךְ לְזָה
 7 כְּלָל, לְהִיּוֹת תַּחְתּוֹן, וְלֹא רַק
 8 תַּחְתּוֹן מִצֵּד הַכְּפּוֹעֵל כִּי לַמַּעֲשֶׂה
 9 טָרֵם לַמִּדָּה תוֹרָה וְנִתְעַלָּה, אֲלֵא
 10 יִתְיָרָה מְזָה, שֶׁהַהֲשַׁפְעָה שֶׁל
 11 'כְּתִיב' וְיִהִיבִית' אֶת הַתּוֹרָה פּוֹעֵלֵת גַּם
 12 עַל מִי שֶׁהוּא תַּחְתּוֹן מִצֵּד
 13 הַגְּזִירָה שְׂגוֹר הַקְּדוּשׁ־בִּירוּךְ־הוּא עַד
 14 מִתּוֹן תּוֹרָה (כְּלִשׁוֹן הַמְדוּרָה
 15 תַּחְתּוֹנִים לֹא יַעֲלוּ
 16 לְמַעְלָה)⁴¹, וְיֵשׁ צוֹרֵךְ
 17 בְּכִיטוֹל הַגְּזִירָה בְּאֹפֶן שְׁאֵין
 18 בְּכוּחוֹ שֶׁל הָאֵדָם לְכַטֵּל אֶת הַגְּזִירָה
 19 אֲלֵא צְרִיךְ שֶׁהַבִּיטוֹל יִהְיֶה עַל יְדֵי
 20 דְּאֵנִי הַקְּדוּשׁ־בִּירוּךְ־הוּא
 21 הַמְּתַחֵיל⁴¹, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר⁷³
 22 וַיִּרְדַּ הַנִּיִּי עֲלֵיוֹנִים עַל הַר סִינַי
 23 תַּחְתּוֹנִים (עוֹד לִפְנֵי
 24 שֶׁתַּחְתּוֹנִים יַעֲלוּ לְמַעְלָה),
 25 שְׁזָהוּ עֲנָן דִּיהִיבִית, נִתְיָרָה
 26 מִלְּמַעֲלָה לַמַּטָּה, וְרַק לְאַחַר זֶה
 27 מִתְחִילָה הָעֲלִיָּה דְּמִסְעִיָּהם
 28 לְמוֹצֵאֵיהֶם, הַהֲתַעֲלוֹת מִלְּמַטָּה
 29 לַמַּעֲלָה עַד לַעֲלִיָּה גְדוּלָה כֹּל כֵּן
 30 לְהַתְּאַחְדוֹת שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם
 31 בְּחִינַת אֲנָכִי מִי שְׁאֲנָכִי, דְּלֹא
 32 אֲתֵרְמִיז בְּשׂוֹם אוֹת וְקוּץ.
 33 ז) וְעַל פִּי זֶה יוֹבֵן גַּם מַה
 34 שֶׁנֶּאֱמַר בְּתַחֲלִית עֲשֵׂת הַדְּבָרוֹת
 35 בְּהַמְשֵׁךְ לְאַנְכִי ה' אֱלוּקִיךָ אֲשֶׁר
 36 הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיָד
 37 (וְלֹא אֲשֶׁר בְּרִאֲתִי שְׁמִים
 38 וְאֶרֶץ וְנִשְׁאַלָה הַשְּׂאֵלָה לַעֲלֹל
 39 שֶׁלְּכַאוֹרָה בְּרִיאַת שְׁמִים וְאֶרֶץ, שֶׁהִיא
 40 יֵשׁ מֵאֵין, הִיא חִידוּשׁ גְּדוֹל יוֹתֵר
 41 מִצִּיאַת (מִצְרַיִם). דְּהַנֵּה,
 42 הַמִּצִּיאוֹת דְּמִצְרַיִם כְּפִשְׁטוֹ
 43 (וְכַמְאֵמַר חֲמִינוּ ז"ל כַּגְּמָרָא אֵין
 44 מְקַרָּא יוֹצֵא מִיַּדִּי פְּשׁוּטוֹ⁷⁴),

הוא כְּבָר עֲנָן שֶׁל מִיִּצֵּר וְגְבוּלָּה. אָמֵנָם, עַל יְדֵי עֲבוּדַת פְּנֵי יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה הָעֲנָן
 דְּהוֹצֵאתִיךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, שְׂבֻזָּה נִכְלָל גַּם הָאוֹפֶן הַכִּי נַעֲלָה שְׂיִכּוֹל לְהִיּוֹת

(73 יתרו יט, כ. 74 שבת סג, א. וש"נ. 75) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר פ"א, ד בסופו.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לְהִיֹּת בְּהֶעֱנִין דְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, עַד לְבַחֲנֵינָא רְצוֹן הָעֵלְיוֹן
 2 שְׁלִפְנֵי הַצְּמִצּוֹם, שְׁזָהוּ עֲנִין אֶרֶץ מְלֻשׁוֹן רְצוֹן⁷⁶, וְלִמְרוֹת
 3 שֶׁמְדוּבָר בְּעֵינֵי הַכִּי נִעְלָה הָרִי פִּיּוֹן שְׁזָהוּ כְּכָר עֲנִין שֶׁל גִּילּוּי
 4 וּמְרוּצָה, וְשׁוֹב אִין זֶה הַעֲצֵם עֲצָמוּ אֵלָּא הַתְּגַלּוֹת וְהַתְּפַשְׁטוֹת שֶׁלוּ (כְּמוֹ
 5 בְּכּוֹחַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁכּוֹחַ הַרְצוֹן הוּא אֲמֵנָּה
 6 נְטִיית הַנֶּפֶשׁ וְלֹא אַחַד הַכּוֹחוֹת
 7 הַפְּרָטִיִּים אֲבָל אֵינּוּ עֲצֵם הַנֶּפֶשׁ) הָרִי
 8 זֶה גַּם בְּחִינַת (אֶרֶץ) מִצְרַיִם,
 9 וְגַם עַל זֶה נֶאֱמַר הוֹצֵאתִיךָ
 10 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, שֶׁמִּתְעַלֵּים אֲפִילוֹ
 11 מֵהַהִגְבְּלָה הַזֶּה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַיְהוּדִי
 12 הַעֹבֵר אֶת ה' חֵד אַחַד מִמֶּשׁ,
 13 בְּהַתְּאֲחָדוֹת גְּמוּרָה עִם בְּחִינַת
 14 אֲנֹכִי.
 15 וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי
 16 הָעֵבֹרָה שֶׁבִּנְיַן יִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ אֶת ה'
 17 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם כְּפִשׁוּטוֹ, עַד
 18 לְעֵרְוַת הָאֶרֶץ, שְׁשֵׁם נַעֲשֶׂה
 19 דִּילּוּג מֵעֵבֶר מִמַּצֵּב נְחוֹת וְלֹא רְצוּי
 20 לְמַצֵּב נִעְלָה בְּדֶרֶךְ שֶׁל דִּילּוּג וְקִפְיָצָה
 21 כְּפִי שֶׁמִּתְחַיֵּב בְּמַעֲבַר שֶׁהוּא שְׁלֹא
 22 בְּעֶרְךָ וְנִעְלָה לְאִין שִׁיעוֹר לְגַבֵּי הַמַּצֵּב
 23 הַקּוֹדֵם [שְׁזָהוּ כְּלָלוֹת עֲנִין
 24 הַתְּשׁוּבָה, שְׁהִיא עֲלֵיהָ שְׁלֹא
 25 בְּעֶרְךָ לְגַבֵּי הַמַּצֵּב שְׁקוֹדֵם הַתְּשׁוּבָה,
 26 וְכוּיּוֹן שֶׁלֹּא מְדוּבָר בְּתַהֲלִיךְ הַדְּרָגָתִי
 27 אֵלָּא בִּדְיֻלּוּג שֶׁלֹּא בְּעֶרְךָ, הַתְּשׁוּבָה
 28 הִיא כְּלִשְׁתָּן הַזֹּהָר שֶׁבְּשִׁעֲתָא חֲדָא
 29 וּבְרַגְעָא חֲדָא⁷⁷ בְּשַׁעָה אַחַת
 30 וְכוּיּוֹן אַחַד], עֲלֵיהָ בִּדְיֻלּוּג מֵאֶרֶץ
 31 מִצְרַיִם כְּפִשׁוּטוֹ, גְּשָׁמִיּוֹת
 32 וְחוֹמְרֵי הָעוֹלָם, עַד לְאֶרֶץ
 33 מִצְרַיִם כְּפִי שְׁהִיא בְּתַכְלִית
 34 הָעֵלְיוֹן, עֲנִין הַרְצוֹן הָעֵלְיוֹן, וְכִרְצוֹן
 35 עֲצָמוּ וְעַד לְבַחֲנֵינָא עֲלִיית
 36 הָרְצוֹן (כְּלִשְׁתָּן חֲכִמֵּינוּ וְל' עֲלָה
 37 בְּרַצוֹנוֹ), עֲלָה דִּיִּיקָא, הֵיִינוּ,
 38 שְׁזָהוּ בְּגֵדֵר עֲלֵיהָ, וְ(עֲלָה)
 39 בְּרַצוֹנוֹ, שְׁגַם זֶה כְּכָר תְּנוּעָה
 40 וּמְרוּצָה, וְלִכֵּן הַרְצוֹן מִצֵּד עֲצָמוּ
 41 וְאֲפִילוֹ בְּעִלִּית הַרְצוֹן, עֲרִיין אֵינּוּ
 42 הַעֲצָמִיּוֹת וְדוֹקָא עַל יְדֵי
 43 הָעֵבֹרָה לְמִטָּה הָרִי הוּא
 44 מְגִיעַ לְמַעְלָה יוֹתֵר גַּם

1 בְּהֶעֱנִין דְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, עַד לְבַחֲנֵינָא רְצוֹן הָעֵלְיוֹן
 2 שְׁלִפְנֵי הַצְּמִצּוֹם, שְׁזָהוּ עֲנִין אֶרֶץ מְלֻשׁוֹן רְצוֹן⁷⁶,
 3 הָרִי פִּיּוֹן שְׁזָהוּ כְּכָר עֲנִין שֶׁל גִּילּוּי וּמְרוּצָה, הָרִי
 4 זֶה גַּם בְּחִינַת (אֶרֶץ) מִצְרַיִם, וְגַם עַל זֶה נֶאֱמַר
 5 הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה חֵד עִם
 6 בְּחִינַת אֲנֹכִי. וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הָעֵבֹרָה
 7 בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם כְּפִשׁוּטוֹ, עַד לְעֵרְוַת הָאֶרֶץ, שְׁשֵׁם
 8 נַעֲשֶׂה דִּילּוּג שְׁלֹא בְּעֶרְךָ [שְׁזָהוּ כְּלָלוֹת עֲנִין
 9 הַתְּשׁוּבָה, שְׁהִיא עֲלֵיהָ שְׁלֹא בְּעֶרְךָ, בְּשִׁעֲתָא
 10 חֲדָא וּבְרַגְעָא חֲדָא⁷⁷], מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כְּפִשׁוּטוֹ,
 11 גְּשָׁמִיּוֹת וְחוֹמְרֵי הָעוֹלָם, עַד לְאֶרֶץ מִצְרַיִם כְּפִי
 12 שְׁהִיא בְּתַכְלִית הָעֵלְיוֹן, וְעַד לְבַחֲנֵינָא עֲלִיית
 13 הָרְצוֹן (עֲלָה בְּרַצוֹנוֹ), עֲלָה דִּיִּיקָא, הֵיִינוּ, שְׁזָהוּ
 14 בְּגֵדֵר עֲלֵיהָ, וְ(עֲלָה) בְּרַצוֹנוֹ, שְׁגַם זֶה כְּכָר
 15 תְּנוּעָה וּמְרוּצָה, וְדוֹקָא עַל יְדֵי הָעֵבֹרָה לְמִטָּה
 16 הָרִי הוּא מְגִיעַ לְמַעְלָה יוֹתֵר גַּם מִבְּחִינַת עֲלִיית
 17 הָרְצוֹן, שְׁזָהוּ נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַתְּהַקְּשׁוֹת
 18 בְּאוֹרֵיִיתָא, שְׁזָהוּ עֲנִין כְּתִבִּית יְהִיבִית.
 19 (ח) וְזָהוּ וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 20 לְאֹמֵר, לְאֹמֵר דִּיִּיקָא, הֵיִינוּ, שְׁבִכְחוּ
 21 שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן, שְׁעַל יְדֵי
 22 זֶה שְׁלֹמֵד תּוֹרָה, קוֹרָא וְשׁוֹנָה, הִגָּה הַקְּבִ"ה
 23 קוֹרָא וְשׁוֹנָה כְּגִידוֹ, וְכִשְׁם שְׁהוּא לֹמֵד מִצֵּד
 24 מְסִירַת גְּפֶשׁ, מִצֵּד בְּחִינַת אֲנֹכִי מִי שְׁאֲנֹכִי
 25 בְּנִפְשׁוֹ, הִגָּה גַּם הַלִּימוּד שֶׁל הַקְּבִ"ה הוּא מִצֵּד
 26 בְּחִינַת אֲנֹכִי מִי שְׁאֲנֹכִי, וְעַל זֶה נִמְשָׁךְ אַחַר
 27 כָּף לְמִטָּה בְּגִלּוּי, שְׁבִכְחוּ בְּחִינַת אֱלֹקִים נִמְשָׁךְ בְּחִינַת
 28 הַנְּיָ, וּבְכִינַת הַנְּיָ נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אֲנֹכִי, וְעַד
 29 שְׁבִכְחוּ אֲנֹכִי הִיא בְּגִלּוּי גַּם בְּכִינַת אֱלֹקִים.
 30 וְאֵז נַעֲשֶׂה הָעֲנִין דְּהוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 31 בְּעֵבֹרָה רִוּחָנִית, שְׁעוֹמֵד לְמַעְלָה מִמְּדִינָה
 32 וְהַגְּבִלָּה. וְאַחַר כֵּן (וְאַדְרָבָה - תִּיכָף וּמִיָּד)
 33 נִמְשָׁךְ הָעֲנִין דְּהוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּפוּעַל,

45 מִבְּחִינַת עֲלִיית הָרְצוֹן, שְׁזָהוּ נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַתְּהַקְּשׁוֹת שֶׁל
 46 הַיְהוּדִי הַעֹבֵר אֶת ה' וְלִימַד תּוֹרָה בְּאוֹרֵיִיתָא, שְׁזָהוּ עֲנִין כְּתִבִּית
 47 יְהִיבִית חִיבוּר הַאֲלוּקוֹת עִם הָעוֹלָם עַל יְדֵי כְּתִיבַת וְנִתְיַנַּת הַתּוֹרָה.
 48 (ח) וְזָהוּ וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאֹמֵר,
 49 וְכַתְּחִילַת הַמַּאֲמָר הַזֶּה הוּבָאָה הַשְּׂאֵלָה מֵה
 50 הַמְּשַׁמְעוֹת שֶׁל הַמִּילָה 'לֹאמֵר' בְּהַקְּשֵׁר
 51 זֶה, כֹּאשֶׁר כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּכָל
 52 הַדְּרוֹת נִכְחוּ בְּמִתָּן תּוֹרָה, וְהַבִּיאוֹר
 53 הוּא 'לֹאמֵר דִּיִּיקָא', בְּכַךְ שֶׁהַכְּתוּב
 54 מְדִיק וְבִלְשׁוֹן 'לֹאמֵר' דוּקָא, הֵיִינוּ,
 55 שְׁבִכְחוּ שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, כָּל
 56 יְהוּדִי בְּכָל מְקוֹם בְּכָל הָעוֹלָם כּוּלוֹ
 57 וּבְכָל זְמַן, אֲפִילוֹ אֲלֵפֵי שָׁנִים אַחֲרֵי
 58 מִתָּן תּוֹרָה שְׁעַל יְדֵי זֶה שְׁלֹמֵד
 59 תּוֹרָה, וְהַיְהוּדִי קוֹרָא וְשׁוֹנָה,
 60 הִגָּה הַקְּבִ"ה קוֹרָא וְשׁוֹנָה
 61 כְּגִידוֹ, וְכִיכּוֹל גַּם הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ
 62 הוּא לִימַד תּוֹרָה כְּגִידוֹ וְכִשְׁם
 63 שְׁהוּא הַיְהוּדִי לִימַד אֶת הַתּוֹרָה
 64 מִצֵּד מְסִירַת גְּפֶשׁ, מִצֵּד
 65 בְּחִינַת אֲנֹכִי מִי שְׁאֲנֹכִי
 66 הַעֲצָמִיּוֹת כְּנִפְשׁוֹ, הִגָּה גַּם
 67 הַלִּימוּד שֶׁל הַקְּבִ"ה הוּא
 68 מִצֵּד בְּחִינַת אֲנֹכִי מִי שְׁאֲנֹכִי,
 69 עֲצָמִיּוֹת הַאֲלוּקוֹת, וְעַל יְדֵי זֶה שִׁישׁ
 70 הַמְּשַׁכָּה וְגִילּוּי מֵעֲצָמוֹתָהּ לְמַעְלָה
 71 נִמְשָׁךְ אַחַר כָּף לְמִטָּה בְּגִלּוּי,
 72 שְׁבִכְחוּ בְּחִינַת אֱלֹקִים נִמְשָׁךְ
 73 בְּחִינַת הַנְּיָ, וּבְכִינַת הַנְּיָ
 74 נִמְשָׁךְ בְּחִינַת אֲנֹכִי, וְעַד
 75 שְׁבִכְחוּ אֲנֹכִי הִיא בְּגִלּוּי גַּם
 76 בְּכִינַת אֱלֹקִים כְּמַבּוּר לְעִיל
 77 בְּאֵרִיכוֹת. וְאֵז נַעֲשֶׂה הָעֲנִין
 78 דְּהוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 79 בְּעֵבֹרָה רִוּחָנִית, שְׁעוֹמֵד
 80 הַיְהוּדִי הַעֹבֵר אֶת ה' לְמַעְלָה
 81 מִמְּדִינָה וְהַגְּבִלָּה וְעִבּוּדַת ה' הִיא
 82 מִתּוֹךְ הַתְּעַלּוֹת עַל כָּל דְּבַר שְׁמִיזֵר
 83 וּמַגְבִּיל אוֹתָהּ. וְאַחַר כָּף
 84 (וְאַדְרָבָה לֹא אַחַר כָּן, הֵיִינוּ כְּעֹבֵר
 85 זְמַן אֵלֶּא - תִּיכָף וּמִיָּד) נִמְשָׁךְ
 86 הָעֲנִין דְּהוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ
 87 מִצְרַיִם יִצִּיאַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם
 88 שֶׁל גִּלוּת זוֹ כְּפוּעַל, וְהֵיִינוּ,

(76) ראה ב"ר פ"ה, ח. 77) זהר ח"א קכט, א ואילך (נתבאר בלקוטי שיחות ח"כ ע' 86 ואילך).

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁתַּקְבֵּ"ה מוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִהַגְלוֹת (שְׁכַל הַמַּלְכִיּוֹת
 2 (וְהַגְלִיּוֹת) נִקְרָאִים עַל שֵׁם מִצְרַיִם⁷⁸ כְּדַבְרֵי הַמְדַרְשׁ), וְעוֹשָׂה
 3 זֹאת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹשֶׂה אֶת יְצִיאַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בְּכָל יוֹם
 4 וְיוֹם, עַל יְדֵי שְׁעוֹשִׂים מִיּוֹם זֶה - הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ
 5 תִּשְׁמְעוּ⁷⁹, יוֹם שֶׁל קִיּוֹם רִצּוֹן ה'
 6 וְיִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין תְּשׁוּבָה וּמִדָּה 1 וְהֵינּוּ, שְׁתַּקְבֵּ"ה מוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִהַגְלוֹת
 7 הֵן נִגְאָלִין⁸⁰, שְׁנַעֲשֶׂה מִדָּה 2 (שְׁכַל הַמַּלְכִיּוֹת (וְהַגְלִיּוֹת) נִקְרָאִים עַל שֵׁם
 8 לְלֹא כָל שִׁיהוּ עֲנִנָן הַגְּאוּלָּה מִכָּל 3 מִצְרַיִם⁷⁸), וְעוֹשָׂה זֹאת בְּכָל יוֹם וְיוֹם, עַל יְדֵי
 9 הַמִּצְרַיִם וְגִבּוּלִים, שֶׁהוּא עֲנִנָן 4 שְׁעוֹשִׂים מִיּוֹם זֶה - הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמְעוּ⁷⁹,
 10 פְּרִיצַת גְּדָר, בְּמִוּבָן שֶׁל בִּיטוּל 5 וְיִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין תְּשׁוּבָה וּמִדָּה הֵן נִגְאָלִין⁸⁰,
 11 הַהַגְּבֻלוֹת שֶׁזָּהוּ עֲנִינּוֹ שֶׁל 6 שְׁנַעֲשֶׂה מִדָּה עֲנִנָן הַגְּאוּלָּה מִכָּל הַמִּצְרַיִם
 12 מְשִׁיחַ צְדָקָנוֹ, כְּדֹאִיתָא כְּמוֹבָא 7 וְגִבּוּלִים, שֶׁהוּא עֲנִנָן פְּרִיצַת גְּדָר, שֶׁזָּהוּ עֲנִינּוֹ
 13 בְּמִדְרָשׁ⁸¹ שְׁמָה שְׁנַאֲמַר⁸² 8 שֶׁל מְשִׁיחַ צְדָקָנוֹ, כְּדֹאִיתָא בְּמִדְרָשׁ⁸¹ שְׁמָה
 14 בְּנִבְרֹאֵת מִיכָּה עָלָה הַפּוֹרֵץ 9 עָלָה הַפּוֹרֵץ לְפָנֵיהֶם קָאֵי עַל מְשִׁיחַ
 15 לְפָנֵיהֶם קָאֵי מִכּוּן עַל מְשִׁיחַ 10 שֶׁהוּא מְזַרְעוֹ שֶׁל פְּרִץ, בֶּן
 16 שֶׁהוּא מְזַרְעוֹ שֶׁל פְּרִץ, בֶּן 11 פְּרִץ. וְעֲנִנָן זֶה יְבוֹא בְּגִילּוּי עַל יְדֵי עֲבוֹדַתְנוּ
 17 יְהוּדָה בֶּן יַעֲקֹב שֶׁמִּמֶּנּוּ הוּא מַלְכוּת בֵּית 12 בְּעֵקֶבְתָּא דְּמְשִׁיחָא, בְּסוּף זְמַן הַגְּלוּת, בְּאוּפָן
 18 דוּד עָלִיו נְאָמַר⁸³ כְּתוּרָה פְּרִצַת 13 דְּכְתָבִית יְהֻבִית, הִחֵל מִהַהוֹסְפָה בְּלִימוּד הַתּוֹרָה
 19 עָלֶיהָ פְּרִץ, רִמּוֹ לְפִרְצַת גְּדֵרֵי 14 דְּכְתָבִית - תּוֹרָה שְׁבַכְתְּב, וְכֵן הוֹסְפָה בְּלִימוּד הַתּוֹרָה דִּיהֻבִית - תּוֹרָה שְׁבַעֲל
 20 הַגְּלוּת. וְעֲנִנָן זֶה יְבוֹא בְּגִילּוּי 15 פָּה, וּמִתּוֹךְ שְׂמֻחָה וְטוֹב לְכַב, וְאַחַר כֵּן יִהְיֶה הַלִּימוּד מִבִּיאַת לִידֵי מַעֲשֶׂה⁸⁴,
 21 עַל יְדֵי עֲבוֹדַתְנוּ בְּלִימוּד הַתּוֹרָה 16 קִיּוֹם הַמִּצְוֹת בְּהִידוּר, שְׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בַעַל הַבַּיִת עַל חֲלָקוֹ בְּעוֹלָם, וְזוֹכָה
 22 וְקִיּוֹם הַמִּצְוֹת 17 לְקַבֵּל פְּרִינְסָתוֹ מִדָּו הַמְּלָאָה הַפְּתוּחָה הַקְּדוּשָׁה וְהִרְחַבָּה⁸⁵, לְמַעַלָּה מִמִּדְּיוֹת
 23 דְּמְשִׁיחָא, בְּסוּף זְמַן הַגְּלוּת, 18 וְהַגְּבֻלוֹת, מִבְּחִינַת אֲנָכִי מִי שְׂאֲנָכִי, וּבְמִילָא הֲרִי זֶה נִמְשָׁךְ בְּבִנְי חַיִּי וּמְזוּנֵי
 24 בְּאוּפָן דְּכְתָבִית יְהֻבִית, הוֹמּוֹ 19 רְוִיחִי. וְעַד שֶׁתִּהְיֶה בְּגִלּוּי הַגְּאוּלָּה הָאֲמִיתִית וְהַשְּׁלִימָה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקָנוֹ,
 25 לְשֵׁנֵי חֲלָקֵי הַתּוֹרָה, תּוֹרָה שְׁבַכְתְּב 20 יְבוֹא וְיִגְאָלְנוּ וְיִלְכְּנוּ קוּמְמִיּוֹת לְאַרְצָנוּ, בְּקָרוֹב מְמֹשׁ, וּבְעַגְלָא דִּידָן.
 26 (כְּתָבִית) וְתוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה (יְהֻבִית).
 27 כְּמוֹר לְעֵל, הִחֵל מִהַהוֹסְפָה
 28 בְּלִימוּד הַתּוֹרָה דְּכְתָבִית -

78) ראה ב"ר פט"ז, ד. לקוטי תורה להאריז"ל פ' תצא. (79) תהלים צה, ז. סנהדרין צה, א. (80) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. (81) ב"ר פפ"ה, יד וברש"י שם. אגדת בראשית ספס"ג. (82) מיכה ב, יג. (83) וישב לת, כט. (84) ב"ק יז, א. (85) ברכה שלישית דברכת המזון.

המשך ביאור למס' פסחים ליום רביעי עמ' א

1 רבה שאומרים 'כבולעו כך פולטו'. ששינו במשנתנו: נותן את
 2 כְּרָעִיו וְאֵת בְּנֵי מַעֲזוֹ לְתוֹכּוֹ, וְיֵשׁ לְשֹׂאוֹל, מֵאֵי מַעֲמָא - מֵהַטַּעַם
 3 שאין הוששים לכך שדם הכרעיים והבני מעיים נבלע בבשר
 4 החיצון, לאו משום דְּאִמְרִינָן - האם לא משום שאנו אומרים
 5 'כְּבּוֹלְעוּ כֵּךְ פּוֹלְטוּ', וכפי שהבשר החיצון בולע את הדם כך הוא
 6 גם פולט אותו, ולכן אין הוא נאסר. ומוכח שאומרים 'כבולעו כך

7 פולטו'. דוחה הגמרא: אָמְרֵי - אמרו בני הישיבה, שְׂאֲנֵי הָתָם -
 8 שונא הדין בקרבן פסח ואין משם ראייה, שהרי הפסח תלוי בתנור
 9 באופן שפתח בית שחיטתו למטה, ומעתה פִּינּוֹן דְּאִיכָּא בֵּית
 10 הַשְּׁחִיטָה דְּמִחְלָחַל - שיש את מקום השחיטה שהוא פתוח ויכול
 11 לצאת ממנו הדם,